

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI XALQ TA’LIMI
VAZIRLIGI
MUQIMIY NOMIDAGI QO‘QON DAVLAT
PEDAGOGIKA INSTITUTI**

IKROMJON HABIBJONOV

**ADABIYOT DARSLIKLARIDAGI
TUSHUNILISHI QIYIN
SO‘ZLAR LUG‘ATI**

TOSHKENT – 2014

UO‘K: 37.013.42

KBK 30.3

H-77

H-77 I. Habibjonov. Adabiyot darsliklaridagi tushunilishi qiyin so‘zlar lug‘ati. –T.: «Fan va texnologiya», 2014, 120 bet.

ISBN 978–9943–4264–9–8

Adabiyot darsliklaridagi tushunilishi qiyin so‘zlar lug‘ati birinchi marta tayyorlanmoqda. Unda so‘zlar o‘zbek lotin alifbosi tartibida berilgan. Lug‘atga so‘z to‘plash va tanlashda maktab, litsey va kollej adabiyot darsliklarida qo‘llanilgan hamda mumtoz adabiy asarlarda uchraydigan 3500 ga yaqin tushunilishi qiyin so‘zlar asos qilib olingan.

Lug‘at oliy ta’lim muassasalari talabalari, maktab, litsey va kollej o‘quvchilari hamda abituriyentlar uchun mo‘ljallangan.

UO‘K: 37.013.42

KBK 30.3

Mas’ul muharrir:

Rashid Shukurov – filologiya fanlari nomzodi, dotsent

Taqrizchilar:

Isroiljon Po‘latov, Barnoxon Abdurahmonova,

Durdonaxon Zohidova – filologiya fanlari nomzodlari, dotsentlar;

Hikmatxon Ahmedova – katta o‘qituvchi.

Qo‘qon davlat pedagogika instituti ilmiy Kengashining 2013 yil 29 noyabrdagi 3-sonli yig‘ilishi qaroriga asosan chop etildi.

ISBN 978–9943–4264–9–8

© «Fan va texnologiya» nashriyoti, 2014.

SO‘ZBOSHI

Yosh avlodni ruhan sog‘lom va yuksak ma’naviyatli qilib kamol toptirish ularni madaniy merosimizdan bahramand ravishda tarbiyalashni taqozo etadi.

Shu niqtai nazardan, adabiy merosimiz namunalari bo‘lgan mumtoz asarlarni o‘quvchilarga imkon qadar chuqur va ilmiy asosda o‘rgatish muhim ahamiyat kasb etadi.

Mumtoz adabiyotda Atoyi, Sakkokiy, Lutfiy, Alisher Navoiy, Zahiriddin Muhammad Bobur, Mashrab, Uvaysiy, Nodira va ko‘plab boshqa ijodkorlar qalam tebratganlar. Ular o‘zlaridan nodir asarlar qoldirganlar.

Buyuk bobokalonlarimiz yozgan har qanday asar kishini ruhan yuksalishga, ma’naviy kamolot sari yetaklaydi.

Bunday o‘lmas, durdona asarlar maktab, litsey, kollej o‘quvchilari uchun chiqarilgan adabiyot darsliklarida ko‘plab berilgan.

Mumtoz asarlarda eski o‘zbek adabiy tiliga mansub atamalar va arxaik so‘zlarning ko‘p ishlatilganligi sababli o‘quvchilarda bu asarlar tarkibidagi ayrim so‘zlarning izohini tushunmaslik holati yuzaga keladi. Birgina so‘zning lug‘aviy ma’nosini anglamaslik asarning mazmuni to‘laqonli ochilmasligiga olib keladi.

Ana shuni hisobga olgan holda, lug‘at maktab, litsey va kollej o‘quvchilari, o‘zbek filologiyasi talabalari hamda abiturientlar, O‘zbek tili va adabiyoti fani o‘qituvchilari uchun mo‘ljallangan bo‘lib, ularning asar tahlili jarayonida darsliklarning har joyida berilgan lug‘atlarni qidirib, qimmatli vaqtlarini yo‘qotmasliklari uchun harakat qilingan.

O‘ZBEK LOTIN ALIFBOSI

Aa	Hh	Nn	Tt	O‘o‘
Bb	Ii	Oo	Uu	G‘g‘
Dd	Jj	Pp	Vv	SHsh
Ee	Kk	Qq	Xx	Hch
Ff	Ll	Rr	Yy	NGng
Gg	Mm	Ss	Zz	

A a

ABHAR - bo'tako'z, nargis (gul turi)

ABIR - anbar, ipor, yoqimli hid

ABLAQ - ikki rangli, ola-bula; oq-qora

ABR - bulut

ABRI NAYSON - ko'klam buluti

ABRISHIM - ipak

ABROR - yaxshi kishilar, sofdil insonlar

ABTAR - kalta, qisqa, uzilgan; xunuk

ABYOT - baytlar

ADAM - yo'qlik

ADAN - Arabistondagi kichik mamlakat nomi

ADDOI - duo qiluvchi

ADL - 1. Adolat; 2. Odillik

A'DO - dushman

ADOQ - oyoq

ADUV - yov, dushman

AFGOR - jarohatlangan, majruh

AFLOK - falak, osmon so'zining ko'pligi (a - lar ko'plik)

AFLOTUN - Platon yunon faylasufi

AFRUZ - yorituvchi

AFSAR - podsholik toji, jig'a

AFSURDA - ruhsizlangan, so'ligan, so'lg'in, ilviragan,
tushkun, o'nggan

AFTODA - zaif, nochor, yiqilgan; xor

AFVOJ - to'dalar, guruhlar

AFZUN - ko'p, ortiq

AFG'ON - nola, fig'on

AFSHON - sochuvchi. Mumtoz she'riyatda u yoqimli hid
taratish, yanada go'zallashish ma'nolarini
anglatadi

AHBOB - do'stlar, yorlar, sevimlilar

AHAD - bir, yolg'iz

AHKOM - hukmlar, qonunlar

AHL - 1. Istiqomat qiluvchi; 2. Odamlar, guruh; biror toifaga mansub kishilar

AHLI AYOL - bola-chaqa

AHLI FAZL - fazilatli kishilar

AHLI FUNUN - hunar ahllari, bilimdonlar

AHLI HOL - hol ahli, kayfiyat kishilari, so'fiylarga ishora

AHLI MAONIY - ma'no ahli, fikrlovchi kishilar

AHLI TASAVVUF - so'fiylar

AHLI UBUR - keluvchilar, sayyohlar

AHLI VUQUF - voqif, xabardor bo'lmoq

AHMAR - qizil

AHSANTA - ofarin, balli (yaxshi qilding)

AJAMIY - eronli

AJLOF - qo'pollar, bilimsizlar, go'llar

AJUN - olam, dunyo

AJUZ - 1.Qari, keksa; kampir; 2. Jodugar kampir

AJZ - ojizlik

AKBAR - eng ulug', eng katta

AKL - yemoq, yemish; ovqat

AKMAH - tug'ma ko'r

AKMAL - eng mukammal, eng yetuk

AKNUN - endi, endilikda

AKRAM - eng olijanob, eng saxiy

AKOBIR - ulug'lar, kattalar

AKS - teskari

AKSAR - ko'p, ko'pchilik, ko'pchilik qism

AKSIYA - paychiga beriladigan qimmatbaho qog'oz

AKTOF - yelka, kiftlar; chegara

AL I - qo'l

AL II - qizil

ALADDAVOM - doimo, hamisha

ALAF - o't, ko'kat; yemish

ALAK - bo'zning turi, olacha

A'LAM - bilimdon

ALAM - bayroq, tug'

ALAMON - xonavayron, xarob

ALBISA - kiyimlar, liboslar

ALDARA - sarosimaga tushmoq, dovdiramoq

ALFOZ - so'z. Lafzning ko'pligi

ALHAQ - borliqning haqiqati, haqiqiy, bor, mavjud

ALHOL - hozirda, shu paytda

ALIF - arab alifbosining birinchi harfi; abjad hisobida 1 ga teng

ALIL - bemor, kasal, dardmand

ALIM - alamli, mashaqqatli, og'ir

ALINING QILICHI - payg'ambarimizning sahobalaridan biri hazrati Ali qilichining dami ikki tig'li bo'lgan

AL-JABR - algebra

ALLOHU AKBAR - Alloh buyuk

ALO - ogoh bo'l, tingla

ALOLO - shovqin-suron, g'avg'o

AL'OMON - omonlik berish; omonlik berishga chaqiriq

ALP - botir, qahramon

ALQIM - shiddat, epkin

ALQOB - laqablar, tingla

ALTOF - lutflar, marhamatlar, yumshoqliklar, yaxshiliklar

ALVON - qizil ip gazlama; Rang-barang, turli-tuman

ALYOQ - eng loyiq, eng munosib

AMAVVUJ - mavjlanish

AMDO - qasddan, ataylab, jo'rttaga

AMIN - ishonchli, to'g'ri; posbon

AMIQ - chuqur, teran

AMIYM - umumiy, omma, barchaga teng

AMLOK - mulklar, yer-suvlar, kishi tasarrufidagi buyumlar

AMN - tinchlik, omonlik

A'MO - ko'r

AMORI - odam tashish uchun tuya yoki filga ortilgan
kajava

AMRI MA'RUF - savob ishlarga da'vat qilish, yaxshilikka
undash

AMVOJ - mavjlar, to'lqinlar

AMVOL - mollar, narsalar

AMVOT - o'liklar

ANBARAFSHON - anbar sochuvchi

ANBARBOR - anbar isi (xushbo'ylik) sepuvchi; tim qora va
muattar

ANDALIB - bulbul

ANDESH - fikr, o'y; mulohaza qilmoq

ANDESHA - o'y, xayol, mulohaza

ANDOM - tana, gavda

ANDOZA - 1. O'lchov; 2. Miqdor

ANDUH - g'am, qayg'u

ANDUHGIN - g'amli, alamli

ANDUZ - oluvchi

ANFOS - nafaslar

ANGA TEGRU - ungacha

ANGUR - forslarda uzum

ANGG'IB - kutib, poylab

ANGUSHT - barmoq

ANIS - do'st, yor

ANJOM - oqibat, oxir

ANJUM - yulduzlar

ANJUMAN - yig'in, majlis, qurultoy

ANJUM SIPAHI - yulduzlar qo‘shini
ANO I - mashaqqat, qiyinchilik, azob, uqubat, kulfat
ANO II - ona
ANOSIR - unsurlar (suv, havo, tuproq, o‘t)
ANQOGA SHAPIG‘ - nihoyatda tanqis, kam
AQD - bog‘lash, nikohlash
AQIQ - qizg‘ish rangli qimmatbaho tosh, lab ma’nosida ishlatiladi
AQLI QOSIR – aqli zaif
AQRAB - chayon
AQRABOLAR - yaqinlar, qarindoshlar
AQVOL - so‘zlar (qavl-so‘z)
AR - agar
ARAB ALFOZI - arab tili; arab so‘zlari
ARBADASOZ - to‘polonchi, g‘avg‘oga moyil
ARDAM - fazilat, oliy xislatlari
ARJUMAND - aziz, izzatli, obro‘li
ARKON - ustunlar, tayanchlar
ARODA - arosatda qolgan
A’ROF - jannat va do‘zax o‘rtasi
ARUZIL - eng past tabaqa; nokaslar
ARQASHIB - aralashib
ARQOSIDIN - orqasidan
ARSA - maydon
ART - tepa, dovon
ARUS - kelin
ARVAD - ayol, xotin
ARZ - yer shari
ARZI - eni, kengligi
ARZONIY - loyiq, muvofiq, muyassar
ARZ TO SAMO - yerdan osmongacha
ARG‘UVON - qip-qizil bo‘lib gullaydigan daraxt

ARG‘UVONIY - qizil gulli daraxt
ARIG‘SIZ - toza bo‘lmagan, nopokiza
ASAR - alomat, nishon, iz, belgi
AS‘HOB - do‘stlar, jo‘ralar
ASIG‘ - foyda, naf
ASM - juda ko‘p, benihoya, g‘oyatda
ASNO - vaqt, payt, holat
ASO - hassa
ASOLAT - ulug‘lik, zoti poklik
ASRA - saqla
ASROR - sirlar
ASRU - juda, haddan ziyod, ortiq darajada
ATFOL - tifi (bola)ning ko‘pligi
AT‘IMA - taomlar
ATO - tuhfa, in‘om
ATOG‘LIG‘ - maxsus, atalgan; taqdir
AUKSION - kimoshdi savdosi
AVBOSH - bebosh, sayoq bezori, daydi
AVHOM - qo‘rquv
AVIZO - hisob-kitob operatsiyasi
AVLI - eng yaxshi
AVLIYO - valiyning ko‘pligi
AVLO - yaxshi, afzal
AVOM - umum, omma, olomon, xalq, oddiy kishilar
AVROQ - sahifalar; barglar
AXBOS - yomon xususiyatlar, tubanliklar
AXGAR - qizarib yonib turgan olov; laxcha cho‘g‘
AXIY - birodar, oshna
AXTAR - yulduz
AXURA MAZDA - zardushtiylik dinining xudosi
AXZ - olmoq, egallamoq
AXZAR - ko‘m-ko‘k, yashil

AXZARVASH - yashiltob
AYLANDI BIRTEK - hayron bo‘lib aylanaverdi
AYLONDUR - aylantir
AYMON - qasamlar, va’dalar
AYMOQ - demoq, gapirmoq
AYN - ko‘z
AYN UI-HAYOT- hayot bulog‘i, hayot suvi
AYO - ey
AYOG‘ - oyoq
AYOLMAND - ko‘p bolali
AYOQ - qadah, soqiy va oyoq ma’nolarida kelgan
AYOQCHI - may quyuvchi, soqiy, kosagul
AYOYIN - aytayin
AYRU - 1. Ayrilgan, ajralgan; 2. Ayrilib, ajralib
AYSA - aytsa
AYYOB - ayblovchi
AYYOM - vaqt; fasl
AYYOMI FONIY - o‘tkinchi dunyo
AYYOSH - ishratparast
AYYUB - payg‘ambarlardan biri, badanini yara bosib, qurtlagan bo‘lsa-da, chidagan va xudoning inoyati bilan tuzalgan, **sabr** timsoli
AYSH - kayf-u safo, ishrat
AYSHI TIYRA BO‘LMOQ - kayfiyati buzilmoq
AZAL TOG‘I - doimiylik tog‘i, qismat
AZBAR - yoddan, yodaki
AZBAROYI - uchun, sababli
AZBASKI - chunki, shuning uchun
AZIMUL JUSSA - katta jussali
AZL - bo‘shatish, mansabdan tushirish
AZM - kirishish, harakat
AZMANAIY QADIMDAN - eski zamonlardan

AG‘LAB - ko‘p, aksar; ko‘pchilik
AG‘NIYO - boylar, badavlat kishilar
AG‘ROZ - moddalar
AG‘YOR - begonalar; boshqalar, g‘ayirlar; raqiblar
ASHA - haqiqat timsoli. Sraosha uning hamrohi. Ular kishilarni yaxshilikka undovchi ma‘budlardir (“Avesto” da)
ASHAL - eng oson, qulay
ASHJOR - daraxtlar, og‘ochlar
ASHK - ko‘z yoshi
ASHKBOR - ko‘z yosh to‘kuvchi, yig‘lovchi
ASHKOL - shakllar
ASHK XUN - ko‘z yoshim qon

B b

BABR - yirtqich hayvon, cho‘l arsloni
BADADO - qo‘pol so‘zli, achchiq tilli
BADAL - evaziga beriladigan narsa
BADALAF - sassiq o‘t; sassiq, badbo‘y
BADKOR - yomonlik qiluvchi
BADNOM - yomon otliq
BADO - musiqa asbobi
BADR - to‘lin oy
BADV - boshlanish, ibtido
BADXOH - yomonlik talabgori, yovuz niyatli
BAD XO‘ - badfe‘l, qilg‘i yomon
BAHAR RANGE - har qalay
BAHORIYOT - bahor ta‘rifiga bag‘ishlangan she‘rlar
BAHOYIM - hayvonlar
BAHR - daryo, dengiz
BAHRAMAND - bahra oluvchi, manfaatdor

BAHRAYN - bahrning ikkiligi, ikki dengiz
BAHRI MAVJVAR - mavjlangan dengiz
BAHRI XUDORO - xudo haqqi
BAHR-U BAR - ho‘l-u quruq; yer va suv; butun dunyo
BAID - uzoq, yiroq
BAJID - jiddiy
BAJO - 1. O‘rniga, joyiga; 2. O‘rinli, mos keladigan
BAK - ko‘pchilikka choy qaynatishga mo‘ljallangan idish
BAKALAVR - to‘rt yoki besh yillik oliy ma‘lumot tizimi
BAKOVUL - bosh oshpaz
BALDAYI MAHFUZA - qo‘rg‘on shahar
BALE - ha, barakalla singari tasdiq ma‘nosini bildiradigan
so‘z
BALIYAT - musibat, ranj, mashaqqat, balo
BALJO‘Y - badbaxt, balo tilovchi; oshiq
BALOSHO‘R - balo keltiruvchi
BALVA - joy nomi
BAND - bog‘lash
BANDA - tobe, itoatchi
BANDANAVOZ - rahmdil, mehribon
BANDI - duoli yozuv, tilsim
BANDIGA OLGAN - asirga olgan
BANGA - menga
BANGI - nashavand, kashanda
BANI BASHAR - odam farzandi
BANKROT - qarzini to‘lashga qurbi yetmagan korxona,
savdogar
BANOGAH - kutilmaganda, daf‘atan
BANOGOH - birdan, to‘satdan
BANOGO‘SH - quloq solinchog‘i, sirg‘asi
BAQAR - mayda pul ma‘nosida
BAQO - davom etish, saqlanish

BAQQOLI DUZDI BADBURUT - baqqoli shop mo'ylovli
o'g'ri kishi ekan,
demoqchi

BARAHNA - yalong'och, hamma yog'i ochiq

BARAK - chuchvara

BARAKLAR - hasharchilar uchun paxtazorning o'rtasiga
quriladigan harbiycha omonat bino

BARDOR - ko'tarish

BARF - qor

BARGASHTA - qaytgan; omadi ketgan, omadsiz

BARHAMZAN - yo'qotuvchi, ostin-ustun qiluvchi, nobud
qiluvchi

BARIMTA - garovga, kafilga olish

BARIY - pok, toza; holi, ozod

BARKAS - katta qayiq

BAROAT - poklik, begunohlik; fazilat

BARON - uning ustiga

BAROR KELMAS - mos, muvofiq kelmas

BAROT - yorliq

BARPOY - tik oyoqda turish

BARQ - chaqmoq

BARRI ARAB - Arab yeri

BARUMAND - bahramand, foydalanuvchi

BARXURDOR - baxtli

BARCHIN - ipak

BASAR - ko'z; ko'rish, ko'ra olish quvvati

BASE - juda

BASTA - bog'liq, band, bog'langan

BASTAI BALO - baloga yo'liqmoq

BATANG - tang, siqiq, tor

BATONS - narsalarning o'zaro muvofiq salmog'i

BATSIQ - g'arb

BAXSHISH - marhamat
BAYONNOMA - rasmiy bayonot, tushuntirish
BAYRAM OYI - yangi chiqqan oy
BAYT UL-HAZAN - g'am uyi
BAYTULLOH - tangri uyi, Ka'baning yana bir nomi
BAYZO - oq; ravshan; pok, sof
BAZL - in'om, saxiylik
BAZMAFRO'Z - bazmni qizitmoq, bazmni avjlatmoq
BAZMI MAJOLIS - ilohiy ishq bazmi
BAZRAM - bayram
BAZZOZ - gazlama sotuvchi savdogar, gazlamafurush
BAG'AYRI NILUFAR - Nilufardan boshqa
BAG'OYAT - g'oyatda, juda, nihoyatda
BASHAR - odamzod, insoniyat
BACHALAR - bolalar, bolachalar
BEANDOZA - cheksiz, chegarasiz
BEBOK - beparvo
BEDIL - dilsiz, ya'ni birovga oshufta. Ko'pincha Majnun ko'zda tutiladi
BEDOD - adolatsiz, zo'ravon
BEDORDIL - qalbi, shuuri uyg'oq
BEGARONA - cheksiz, bahosiz, hadsiz
BEHBUD - yaxshilik, sog'liq, sog'lomlik (foyda, najot)
BEHISHT OSO - jannatga o'xshash
BEHROQ - yaxshiroq
BEIRODAT - beixtiyor
BEISHTIBOH - xatosiz, gumonsiz
BEKAS - hech kimi yo'q; yolg'izlik, g'ariblik (kas – odam)
BEKIN - kabi, day
BEMADORO - murosasiz, kelishmasdan
BEMAJOL - ojiz, kuchsiz
BEMOYA - sarmoyasiz

BEMUHOB - parvo
BENAVO - baxtsiz, shoʻrpeshana
BENAZIR - tengsiz, oʻxshashi yoʻq
BEQAYD - erkin
BERIYOZAT - mashaqqatsiz, qiynoqsiz, azobsiz
BERMON - bermayman
BESAR-U PO - besaranjom, ovora
BESUTUN - 1. Osmon; 2. Erondagi togʻ nomi
BEXONUMON - uy-joysiz, darbadar
BEXOR - tikansiz
BEXUD - oʻzidan ketgan, hushsiz
BEZOBITA - tartibsiz
BESHA - oʻrmon, toʻqay
BESHUMOR - sanoqsiz, koʻp
BHAQTIYLAR - adolatparvar xalq harakatining ishtirok-chilari
BIAYNIH - goʻyo, xuddi, kabi
BIBI UBAYDA - avliyo ayollardan
BIHAMDILLOH - Allohga maqtov
BIHISHT - jannat
BIHISHTSARO - jannat yer, jannat joy
BIHOR - dengizlar
BIKR - qiz bola; toza, bokira maʼnosida
BILIG - bilim
BILKUL - butunlay, tamomila
BILLOH - xudo haqqi
BILMON - bilmayman
BILURGʻOY - bilinadi, koʻrinadi
BINNI - oʻgʻli
BINONING TARXI - bino proyeksi, plani
BINOYI XAYR - xayrli (yaxshi) qurilishlar
BIR NAVʻI - bir narsa qilib

BIR SHAR'IY - 5-6 kilometrغا teng masofa o'lchovi
BISTAR - ko'rpa, to'shak
BISYOR - ko'p
BITIG - yozma, yozma asar
BIYIK - ulug', buyuk
BIYM - qo'rquv
BIYOBON - dasht, cho'l
BIZNES - foyda orttirishga qaratilgan ish
BIZNESMEN - biznes bilan shug'ullanuvchi shaxs
BOBARG - bargli
BOD - shamol
BODA - sharob, may
BODAYI NOB - qizil sharob
BODI SABO - tong shamoli, mayin shabada
BODI XAZON - xazon yeli; kuz shamoli
BODIYA - cho'l, dasht, biyobon, sahro
BODPOY - yeloyoq, tez ma'nosida
BOHAM - birga
BOHUNAR - hunarli
BOHUSH - es-hushli
BOJ - savdo solig'i
BOK - qo'rquv, xavotir
BOL AFSHON - qanot qoquvchi
BOL AVAZ - Avazning «asalday shirin» ma'nosini bildiruvchi laqabi
BOLO - balandlik
BOM - tog' ma'nosida
BOQA - qaraganda
BOQIY - davomli, uzluksiz, abadiy
BOR - yuk
BORGOH - faqir so'fiylar, ishq ahlining manzilgohi
BORKASH - yuk tashuvchi

BOT - tez, ildam, darrov
BOTAMIZ - tamizli, mazali
BOTAYI HAQ - haqning sovgʻasi
BOTIL - nohaq, notoʻgʻri
BOTIN - ich, koʻngil
BOV - bogʻ; shox; urugʻ
BOVAR - ishonarli
BOVAR QILMOQ - ishonmoq
BOVLI - boylam, dasta
BOVUJUD - shunday qilib, shunday boʻla turib
BOXTAR - Gʻarb, gʻarb tomon
BOZIGAR - firibgar
BOGʻI ERAM - afsonaviy jannat bogʻi
BOGʻI ZAKO - aql bogʻi
BOGʻOT - bogʻlar
BOGʻCHAI DAHR - dunyo bogʻi
BROKER - rasmiy dallol
BUD - borlik, mavjudlik
BUDAY - bugʻdoy
BUDJET - kirim-chiqim hisobi
BUD-NOBUD - bor-yoʻq
BUDUN - xalq
BULʻAJAB - eng qiziq, ajoyib
BULBULOSO - bulbultabiat, bulbuldek, bulbul singari
BULMISH - qoʻlga kiritilgan
BULMOQ - topmoq
BULNA - asir qilmoq, qoʻlga olmoq
BULON - yovvoyi ot
BULOSHQAY - buloqday oqadi
BULGʻAB - silkitmoq; imlamoq, undamoq
BUM I - boyqush
BUM II - zamin, yer, quruq joy

BUMI MANHUS - badbaxt boyqush
BUQO - to‘n
BURHON - dalil, hujjat, guvoh, dastak
BURJ - qal’a va qo‘rg‘on burchaklariga quriladigan bino
BURQA - yuzga tutiladigan parda, niqob, hijob
BURUDAT - sovuq
BURUT - mo‘ylov, murut
BUTI MAHVASH - oy yuzli but, oydek sanam
BUTI SIYMINBAR - kumush tanli sanam
BUTRADI - tarqaldi, ketdi
BUTRAT - tarqat
BUTROTMOQ - tarqatmoq, to‘zitmoq, parokanda qilmoq
BUXL - baxillik
BUXOR - bug‘, tuman
BUYIR - biqin
BUYLA - bunday
BUYURTMA - biror narsani ishlab berish haqida topshiriq
BUZRUG - ulug‘, katta
BUZULUB - xafalanib, ko‘ngli buzilib
BUG‘Z - g‘azab
BO‘GU - dono
BO‘KTARMOQ - egar orqasiga bog‘lamoq
BO‘RK - telpak
BO‘Y-BO‘Y - bo‘yga yetgan, yetilgan qizlar
BO‘ZA - dondan tayyorlanadigan kayf beruvchi ichimlik

D d

DA‘B - odat, qiliq, xislat
DABIR - kotib (ko‘k dabiri - Atorud sayyorasi)
DAF - qaytarish, ketkazish
DAFI - qaytarish, rad etish

DAFOTIR - daftarlar

DAFOYIN - dafinalar, ko‘milgan (dafn qilingan) boyliklar

DAHR - dunyo, olam, zamon, davr

DAHRI DUN - pastkash dunyo

DALER - qo‘rqmas

DALIL - isbotga asos bo‘lgan narsa

DALLAYI MUXTOLA - makkora, qo‘shmach

DALOL - noz, karashma

DAM - nafas

DAM-BADAM - uzluksiz, har doim

DAMODAM - dam-badam, uzluksiz, ketma-ket

DAM QILMOQ - diqqat qilmoq, (bo‘g‘ilmoq)

DANGONA - ulfatchilik joyi

DANI - past

DAR - eshik

DARANG - sekinlik

DARANG BO‘LMOQ - to‘xtamoq

DARBADAR - daydi, sayoq

DARBAND - darvoza, eshik oldi, qal’a

DARDISAR - boshog‘rig‘i

DARD QILMOQ - tashvishga tushmoq

DARIG‘ - pushaymon, achinish

DAR GO‘SH - quloqda

DARMONDA - hayron, qiyin ahvolda qolgan; nochorlikda,
aro yo‘lda qolgan

DARUN - ich, ichki

DARVESH - 1. Faqir, yo‘qsil; 2. Tariqatda faqirlik yo‘lini
tutgan

DARXON - ozod etish

DAST - qo‘l

DAST BERMOQ - muyassar bo‘lmoq, erishmoq, hosil
bo‘lmoq

DASTOMUZ - qo‘lga kiritilgan, qo‘lga o‘rgatilgan
DASTOR - salla
DASTRAST - qo‘li tegmoqlik
DAST TOPMAG‘ON - qo‘lga kiritmagan
DAST TOPMOQ - qo‘lga olmoq
DAVISQINCHA - oxirigacha
DA‘VIYI SHAR‘IY - shariat yuzasidan da‘volashmoq
DAVLATI MIL-MIL - boyligi to‘lib-toshib yotibdi ma‘no-
sida
DAVLATXOH - xayrxoh, do‘st
DAVR - oraliq, aylana
DAVRON GARDISHI - davrning aylanishi, ya‘ni zamon-
ning zayli, tuzumning sharoiti
DAVVOR - aylanuvchi
DAXL - aloqa, aralashish
DAXLI BEJO - o‘rinsiz aralashish
DAYR - butxona, ko‘chma ma‘noda, mayxona va umuman
dunyo
DAG‘DAG‘A - do‘q, po‘pisa
DAG‘I - 1. Tag‘in, yana; 2. Hamda
DEGUL - emas
DEKLARATSIYA - 1. Hukumat bayonoti; 2. Chegaradan
olib o‘tish uchun ariza; 3. Daromad
to‘g‘risidagi ma‘lumot
DELVAGAY - yengil
DEVONAVOR - devonalarcha
DIGAR - o‘zga, boshqa
DILAFGOR - dili xasta, dili vayron
DILAFRO‘Z - shod qiluvchi, ko‘ngil ochuvchi
DILBAR - ko‘ngil eltuvchi, mahbub
DILFIZO - ko‘ngilni quvontiruvchi
DILGIR - ranjigan, xafa, bo‘g‘ilgan

DILJAM - xotirjam, qat'iyatli, o'ziga ishongan
DILJAMLIQ - xotirjamlik, ko'ngli to'qlik
DILKASH - diltortar, yoqimli, jozibali
DILKASH ILHON - yoqimli ovozlari, ashulalar, xonishlar, sayrashlar
DILKUSHO - ko'ngil ochuvchi
DILOGIYA - ikki kitobdan iborat asar
DILOSOY - ko'ngil ovlovchi, yoqimli
DILOVAR - qo'rqmas, botir
DILSITON - dilni oluvchi, ko'ngilni o'ziga asir etuvchi, dilbar, ko'ngil ovlovchi
DILTANGLIK - ko'nglitorlik; labning g'uncha singari kichikligiga, g'unchaning yurak kabi ixcham shaklga egaligiga ishora bor
DILXOH - ko'ngil istagan, yoqimli
DIM - aslo, mutlaqo
DIRAM - dirham (kumush tanga)
DISKETA - magnitlangan egiluvchi disk
DIYAT YO QISOS - xun puli yoki qasos
DIYDA NAMNOK - ko'zi yoshli
DIYDABON - kuzatuvchi, poyloqchi
DIYDAYI GIRYON - yig'layotgan ko'z, yig'loqi ko'z
DIYDOR - yuz, chehra, visol
DIZ - qo'rg'on, qal'a
DOBON - dovon
DOD - adolat
DODAR - ini, uka
DODXOH - arz-dodga keluvchi, eshituvchi
DOFI' - daf qiluvchi
DOIYA - orzu, istak, maqsad
DOL - dalil, dalolat
DOLU - to'r, tuzoq

DOM - tuzoq
DOMAN - etak
DOMANA - etak
DOMANASIDA - etagida
DOMINGDAN - tuzog'ingdan. Qo'lingdan ma'nosida ham keladi
DOMOD - kuyov
DOMON - etak
DONISH - ilm, ma'rifat, aql, idrok
DONISHOYIN - donishmand
DONISHVAR - dono, donishmand
DORIR EDI - uchrardi
DOROYI - egasi, boshlig'i
DORULQAZO - qozixona
DOSTONOROLIG' - dostonchilik, doston aytuvchilik
DOTATSIYA - davlat tomonidan beriladigan pul, yordam
DOXIL - tarkibi
DOG'I - yana, ham
DRUJINACHILAR - tartib saqlash ishida ko'ngilli bo'lib qo'shilganlar
DUBLIKAT - asl nusxaning ko'chirmasi, kopiyasi
DUBULG'A - tig' yoki o'qdan saqlanish uchun temir yoki po'latdan ishlangan bosh kiyimi
DUD - tutun
DUN - past, razil
DUR - marvarid
DURAFSHON - dur sochuvchi
DURAH - ahdiga amal qilmaydigan
DURAR - durlar, marvaridlar
DURBOR - dur yog'diruvchi, qimmatli so'z aytuvchi
DURBOSH - tahdid
DURD - quyqa

DURDONA - marvaridning bir donasi

DURFISHONLIG' - dur sochish; yosh to'kish

DURJ - 1. Qimmatbaho toshlar solinadigan quti. 2. Og'iz.
3. Ko'ngil

DURNISOR - dur sochuvchi

DURPOSH - dur kabi sochilgan

DURRI G'ALTON - yumaloq dur

DURRI SAMIN - qimmatbaho gavhar

DURROJ - kaptarning bir turi, qirg'ovul

DURUD - duo, olqish, salom, tahsin

DURUSHT - dag'al, notekis

DUTO - bukilgan, egilgan

DUSHMANKOMLIG' - dushman, dushmancha

DUSHVOR - og'ir, mushkul

DO'GAR - to'kar

DO'NGTARMOQ - yelkasiga do'ng tomonini sirtiga qilib,
to'ntarib osib olmoq

DO'NMOQ - aylanmoq

DO'G'MALARI - amaldorlari

E e

EDAR - etar

EGAMANLIK - mustaqillik

EGILIGINI - rohatini, orzu-havasini

EGN - yelka

EHMOL - qiyinchilik, mashaqqat

EHTIMOM - ahamiyat berish

EHTISOB I - taqiqlash

EHTISOB II - hisob-kitob, tahlil

EHTISOB AHLI - taftishchilar

E'JOZ - mo'jiza

EKINCHI - dehqon
ELATIYA - ko'chmanchi chorvadorlar
ELIG - hukmdor
ELINDA - qo'lida
ELLARI - xalqi, odamlari
E'LOM - bildirmoq
EL-TO'RU - adolat; qonun-qoidalar
EMGAK - mehnat, mashaqqat
EMGANUR ERDIM - qiynalardim
EMIN - tinch, xavfsiz
ENG - yuz, yanoq
ENGAY - kelish, qo'nish, mehmon bo'lish
ENGLIK - elik, upa
EPI - sharob, bo'za
ERDAM - nomusi, ori
ERGANAK - eshikning tepa qismi
ERHUBBI - islomgacha bo'lgan davrdagi avliyo
ERIK - mard, botir, erkin
ERIN - lab
ERKINLASHTIRISH - liberallashtirish, yumshatish
ERTAMOQ - o'tib ketmoq
ESIZ - yomon, yovuz
ETDIGUMDANDIR - etganimdandir, qilganimdandir
E'TIDOL - mo'tadil
E'TIMOD - ishonch
EV - uy
EVRIILMAS - aylanmas
EVRIILMOQ - aylanmoq, o'girilmoq
EZID - Alloh
E'ZOZ - qadrlash, hurmat

F f

FAHMI OGAH - xushyor aql

FALAKTOZ - falakka chopuvchi, ko'kka ko'tariluvchi

FAN - hunar

FANO OMODA BO'LDI - yo'qolishga tayyor bo'ldi
(o'lar holatga yetdi)

FAQIH - din ilmi bilimdoni

FAQIR - o'zini kamtarlik bilan aytish

FAQR - kambag'allik, yo'qsillik; kamtarlik

FARAH - shodlik, quvonch

FARAHGUSTAR - quvontiruvchi

FARANG - yevropali ko'zda tutiladi

FARD - yakka, yolg'iz, ajralgan

FARHOD - bu so'z afsonaviy Farhodning sifatlari: tog'
qazuvchiligi, qahramonligi, sabot, matonatini
ifodalaydi

FARIDUN - qadimgi Eron podshosi

FAROMUSH - har qanday vaziyatda ham og'ir bo'lish,
o'ch olishga urinmaslik

FAROZ - balandlik

FAROG' - tinchlik, xotirjamlik, rohat, istirohat; bo'shash,
ozodlik

FAROG'AT - osudalik, tinchlik

FARR - go'zallik; dabdaba, hashamat

FARROSH - supurib-sidiruvchi

FARRUX - baxtli, saodatli, omadli

FARRUXOYIN - yaxshilik keltiruvchi, baxtiyor qiluvchi

FARSUDA - to'zigan, ezilgan; horg'in, holsizlangan,
qiynalgan

FARXUNDA - qutlug', saodatli, baxtli, quvonchli

FARXUNDAROY - dono, oqil

FARZ - bajarilishi zarur bo'lgan ish

FARZONA - donishmand

FARSH - qoplama; to'shsh, yotqizish

FASIL - devor ma'nosida

FASOD AHLI - buzg'unchilar, haq yo'lidan aynigan,
imonini yo'qotgan toifa; qalandarga
raqib toifalardan

FASONA - afsona

FASONASIN BUNYOD - sarguzashtini, hikoyasini aytdi

FATGON - fitna qiluvchi

FATH - g'alaba

FATONAT - zehn

FATTON - fitnagar; maftunkor, jozibali

FAG'FUR - tarixan Xitoy xoni Pog'dixon

FASH - sallaning pechi

FASHU DASTOR - salla va pechi

FIKAN - soluvchi, tashlovchi

FILHAQIQAT - darhaqiqat, haqiqatan

FILHOL - darhol, o'sha zahoti

FILMASAL - misol uchun

FILOLOGIYA - so'zni sevish, til bilimi

FIPOG'URSLARI - qadim yunon olimlari

FIRDAVS - bog', jannat bog'i

FIRDAVS BOG'I - jannat bog'i

FIRDAVSI A'LO - jannat

FIRIBOMEZ - yolg'onsifat

FIROQ - ayriliq

FIROR - qochish

FIRUZ - g'olib, baxtli

FITNA - g'avg'o, to's-to'polon; bosh ko'tarish, qo'zg'alish

FITNA BO'LDI BAND KUSHOY - isyon (ish) siri oshkor
bo'ldi, yechildi

FITRAT - tugʻma tabiat

FOʻLOD - poʻlat; oʻtkir, tez

FONI(Y) - yoʻq boʻluvchi; tasavvufda soʻfiylikning fano maqomiga erishgan kishi; bu dunyodan kechgan odam

FOQA - kambagʻallik

FORIGʻ - tinch, xotirjam, ozod, holi

FORIGʻDIL - bermalol, koʻngli xotirjam

FUNDAMENTAL - asosiy maʼnosida

FUNUN - fanlar

FURQAT - firoq, ayriliq, judolik, yordan yiroqlik

FURUGʻ - shuʻla, porloqlik

FUSAXOLAR - soʻzga chechan odamlar. Goʻzal soʻzlovchilar

FUTUH - gʻalaba, xushnudlik

FUTUR - halokat, shikast, zarar

FUZUN - ortiq, ziyoda, koʻp

FOʻTA - ipak oʻrama belbogʻ

G g

GANJ - oltin, boylik, kumush

GANJI ROZ - sirli xazina

GARDAN - boʻyin

GARDANSHIKASTA - boʻyni egik

GARDON - aylanadigan

GARDUN - osmon, falak; dunyo, olam

GARDUNI DUN - teskari falak

GARDUNI NOFARJOM - oqibatsiz, bevafo, notugal falak

GARM - issiq; qiziq, qizgʻin

GARMOBA - hammom; issiq suv

GARON - 1. Ogʻir, vazmin; 2. Qimmatbaho, qadrli

GAVDA XAR - eshak gavdali
GAVHARAFSHON - gavhar sochish
GAZAND - zarar, ziyon-zahmat, ofat
GAZOF - bema'ni, behuda
GASHT - aylanish, kezish, sayr etish
GESUYI MUSALSAL - halqasimon, zanjirsimon, jingalak
soch
GETINAMO - olamni ko'rsatuvchi
GEZ - vaqt, kez, payt
GIRD - atrof
GIREH - chigal, tugun
GIRIBON - kiyim yoqasi
GIRIBON CHOK - yoqasi vayron
GIRIFTOR - yo'liqqan, uchragan, asir bo'lgan, band
bo'lgan
GIRIH - tugun, chigal
GIRIHGIR - tugunli
GIRYON - yig'lovchi, yig'lab turgan
GISU - soch
GIZO - oziq, yegulik
GOM - qadam, odim
GORODOVOY - rus soqchisi ma'nosida ishlatilgan
GOV - ho'kiz
GUDOZ - eruvchi, kuyuvchi
GUHAR - gavhar
GUHARPOSH - gavhar sochuvchi
GUHARREZLIK - yoqimli, ko'ngilochar so'zlar so'zlash
GULAFSHON - gul sochuvchi. Yerda lirik qahramonning
qonli ko'z yoshlari gulbargdek sochilgani
GULBOG' - gulzor, chamanzor
GULBONG - baland, yoqimli ovoz, bulbul ovozi
GULBUN - gul butasi (tupi)

GULBUNI UMMID - umid niholi
GULBO‘TA - asli **gilbo‘ta**. Ta‘msiz mayin tuproq
GULFISHON - gul sochuvchi
GULFOM - gulrang
GULGUN - gulrang, qizil
GULGUNPO‘SH - qizil (gulgun) kiygan
GULRUX - gul yuzli
GULRUXSORA - gul yuzli
GUL-U NASTARAN - gul va nastarin
GULUZOR - gul yuzli
GULXAD - gul yanoqli
GULCHEHR FURQATI - gul yuzlidan ayriliq
GUM - yo‘qolish
GUMOSHTA - noib, vakil
GUMRAH - yo‘ldan adashgan
GUNA-GUNA - xilma-xil
GUNASH - quyosh
GUNOGUN - rang-barang, xilma-xil
GURNNOM - nom-nishonsiz
GUSTOX - sur, yuzsiz
GUZAR AYLAMOQ - kechmoq
GUZAR - o‘tish, o‘tmoq
GUZIR - chora, iloj; qutilish
GO‘JA - kelida tuyilgan makka yoki bug‘doydan tayyor-
lanadigan suyuq ovqat
GO‘Y - daryo nomi
GO‘YI SIYMIN - kumush koptok
GO‘SH - quloq
GO‘SHA - burchak, chekka
GO‘SHMOL - qulog‘ini burash, tanbeh berish
GO‘SHOVIZ - quloqda osig‘liq, sirg‘a

H h

HABIB - do'st, sevikli

HABSLAR - qamaluvchilar, mahbuslar

HADAF - nishon

HADAFDUR XORA - qattiq toshdan iborat nishon

HADIS I - shuhrat, ovoza

HADIS II - so'z

HAKAM - arbitr; kelishtiruvchi, nizolarni hal qiluvchi

HAKIM - 1. Faylasuf; 2. Donishmand, alloma; 3. Tabib

HAKIMI HOZIQ - bilimdon tabib

HAL - aralash; ezilgan, tuyilgan

HALLI - hal qilinishi

HALQA - taroveh namozi qatnashchilarining ommaviy
qur'onxonlik marosimi

HALQAYI USHSHOQ - oshiqlar halqasi

HAMD - maqto'v, olqish

HAMIN BAS - shu yetarli

HAMMOL - yuk tashuvchi mardikor

HAMNISHAST - birga o'tiruvchi, hamsuhbat

HAMNISHIN - birga o'tirganlar

HAMOQAT - ahmoqlik

HAMOYILLAR - qo'ltiq tagidan o'tkazib taqiladigan
yomon ko'zdan asrovchi toshli tumor,
bezaktosh

HAMUL - o'sha, shunday, xuddi o'zi

HAMZABON - tildosh; dildosh

HANGOM - chog', payt; g'animat payt

HANGOMI SAFO - soflik vaqti

HAP YOTEVERADI - indamay, ovozi chiqarmay

HAQIR - bechora; tuban, past, xor

HAQOYIQ - haqiqat

HARAM - 1. Kirish ma'n etilgan joy, ichki hovli yoki uy;
2. Urush, o'ldirish, mol so'yish ma'n etilgan muqaddas joy; Ka'ba

HARDBON - narvon, zina

HARIF I - raqib, bas kelguvchi, dushman

HARIF II - sherik; o'rtoq, ulfat

HARIM I - dargoh

HARIM II - haram

HARIMI VASL - vasl harami

HARIQ - kuyuvchi, yonuvchi

HAROS - qo'rquv

HARROF - so'zchi, chechan

HARZA - behuda, bekorchi so'z

HARZAGO'Y - sergap

HASIN - o'tib bo'lmaydigan; mustahkam

HASSOS - hissiyot, chuqur tuyg'u

HASUD - hasad qiluvchi, yomon niyatli

HAVL - qo'rquv

HAVO I - kibr

HAVO II - ob-havo, iqlim

HAVODIS - hodisalar, voqealar, o'zgarishlar, yangiliklar

HAVODORLIQ - takabburlik

HAVOPARVARD - 1. Orzumand. 2. Parvozni istovchi

HAYOTAFZO - hayotni yashnatuvchi

HAYRAT ETMON - ajablanmayman

HAYVON - tiriklik, hayot

HAYVON SUYI - tiriklik suvi (afsonaviy suv)

HAYYOTI GARDUN - osmon chodirdo'zi

HAZIN - qayg'uli, mungli, g'amgin, hasratli

HAZIN BANDA - shoir dardchil o'zligini shunday ifoda bilan anglatgan

HAZIRA - xilxona, alohida joy (masalan qabristonda)

HAZIZ - pastroq, sekinroq
HAZORDASTON - bulbul
HAZRATIDA - huzurida, oldida
HASHR - to‘planish, yig‘ilish; o‘lganlarning qayta tirilish payti
HECHKAS - hech kim
HIFZ - saqlash, muhofaza qilish
HIFZI JON - jonni saqlash tumori
HIJOB - parda
HIJRAT QILMOQ - ko‘chib ketmoq
HIJRON - ayriliq
HIJRON QAFASI - tana, gavda ko‘zda tutiladi
HIKMATMAOB - hikmatparast
HILM - muloyimlik
HILOL - yangi yarim oy
HILOL ABRO‘ - hilol (oy) dek qoshli
HINDUSTON MAXSUSI - Hindistondagina bo‘ladigan
HIRFAGAR - kasb egasi, hunarmand
HIRI - Hirotning erkalatma shakli
HIRMON - mahrumlik, bebahralik, benasiblik; umidsizlik
HIRQAT - kuyish; g‘am, qayg‘u
HIRZI JON - jonni saqlovchi tumor
HISNI - qo‘rg‘on, qal’a, istehkom
HISOR - qo‘rg‘on, qal’a, istehkom
HODIY - to‘g‘ri yo‘l ko‘rsatuvchi
HOJAT - zaruriyat, ehtiyoj
HOKIM - hukmdor
HOKSOR - 1. Kamtarin, oddiy, sodda; 2. Xor, tuban
HOLA - oyning qo‘rg‘onlashi
HOLI - ravish
HOLO - hozir, endilikda
HOMIL - eltuvchi

HOSID - hasadchi, birovning yutug‘ini ko‘rolmaydigan kishi
HOSILI DUNYO - dunyoda orttirgan narsasi, ishongan boyligi
HUB(B) - don, dona
HUBBUL VATAN - vatan muhabbati
HUBOB - ko‘pik; suv yuzidagi pufakcha
HUDAYCHI - arzgo‘y bilan hukmdor o‘rtasida turadigan mansabdor
HUDHUD - sassiqpopishak
HUDUD - had(d)ning ko‘pligi; chegara, joy
HULLA - nozik va nafis kiyim; mato
HUMO - baxt qushi; davlat qushi
HUMOYUNFOL - kelajagi qutlug‘, baxtli
HUNARDUSHMAN - hunarni, san‘atni sezmaydigan
HUQQA - quticha
HUQQAYI YOQUT - yoqut quticha
HUR - jannat qizi; pari
HUVALBORI - ul tangri, ul yaratguchi
HUVAYDO - aniq ko‘rinib turadigan; aniq, ravshan
HUY - huy tortib nola chekmoq
HO‘Y - fig‘on

I i

IBLOG‘ - yetkazish, aytish
IBO - tortinish, ko‘nmaslik, uyat, hayo
IBRIQ - choydosh, oftoba
IBTIDO - boshlanish
IDBOR - baxtsizlik, omadsizlik
IDMON - mashq, bir ishni doimiy takrarlab turish, bajarish
IFLOS - qashshoqlik, pulsizlik, sinish, hech narsasi qolmaganlik, muhtojlik

IFO ETISH - ado etmoq, bajarmoq
IFROT - haddan ortiq
IFSHO - fosh qilish, ochish, oshkor qilish
IGLIK - kasal, betob
IHTIROQ - yonish, alanga
IJOBAT - qabul
IJTINOQ - o'zni tortmoq, qochmoq
IKKI BANDI O'Q - ikkitagina tutqun
IKKI YONI - ikki yoy (kamon)ni
IKROH - jirkanish, xunuk hisoblash; istalmagan, yomon
ko'rilgan ishni majburan bajarish yoki bajartirish
IKROM - 1. Karam (oliyjanoblik) qilish; 2. Izzat qilish
IKTIFO - kifoya qilmoq
ILAYI - oldi
ILGING - qo'ling
ILHON - yoqimli ovozlar, xonishlar, sayrashlar
ILIK - qo'l
ILM HAY'AT - astronomiya
ILMI HOL VA ILMI QOL - ilm turlari
ILTIZOM - zaruriyat, ehtiyot
ILG'AMOQ - hujum bilan bormoq
IMMIGRANT - chet ellik muhojir
IMPORT - chet el mahsuloti
INAB - arablarda uzum
INAK - Buxoroda sigir
INBISOT - shodlik
INBISOT ANDUZ - shodlikka to'la
INFIOL - hayajonlanish
INFLATSIYA - qog'oz pullarning ko'payib ketishi va
qadrsizlanishi
INGEK - sigir
INJU - dur yoki marvarid munchoq

INKOR QILG‘IL - qayt

INMOQ - tushmoq

INNOVATSIYA - fan-texnika sohasidagi yangilik

INONMOQ - ishonmoq

INOYAT - lutf-u ehson, marhamat, shafqat

INSTINKT - odamning aqliga bog‘liq bo‘lmagan, uning tabiatida o‘z-o‘zidan mavjud bo‘ladigan sifatlar

INTIBOH - ogohlanish va ogohlantirish

INTIHO - oxir, so‘ng

INCHKA - ingichka

IQBOL - davlat, boylik; omad, yaxshi kelajak

IQLIM - mintaqa, qit‘a (olimlar yer yuzini yetti iqlimga ajratganlar)

IQOMAT - yashash

IQTIDO - ergashish

IQTIZO - taqozo

IRDADIM - izladim

IRTIFO‘ - ko‘tarilish, yuksalish; balandlik

IRG‘AT - silkitmoq, qoqmoq

IRSHOD - to‘g‘ri yo‘l ko‘rsatish

ISMAT - poklik, ma‘sumlik

ISMO‘ - eshittirish, eshitish

ISOR - bag‘ishlash; in‘om qilish, ayamay taqdim qilish

ISQOT - olib tashlash, soqit qilish

ISRIGACH - mast bo‘lgach

ISROR - qat‘iylik, o‘jarlik

ISTAQON - stakan

ISTID‘O - iltimos, so‘rash, yalinib-yolvorish

ISTIFODAT - foydalanish, ilm olmoq

ISTILOH - atama, termin

ISTIMO‘ - eshibosh

ISTIG‘FOR - Xudodan gunohni kechirishni so‘rash, gunohlariga tavba qilish
ISTIG‘NO - 1. E‘tiborsizlik bilan qarash, ro‘yxush bermaslik; 2. O‘z qiymatini oshirish uchun o‘zini beparvo qilib ko‘rsatish, noz qilish
ISTOFIL - yunonlarda uzum
ITGAN - yo‘qolgan
ITLANUR - yo‘qolur
ITOB - g‘azab
ITOLG‘U - ovchi qush
ITTIHOD - birlik
ITUZUM - mayda qora mevali yovvoyi o‘simlik
IXFO - yashirin, maxfiy
IXROJ - surgun
IXTILOT - aralashish, qo‘shilish, bordi-keldi qilish
IYD - bayram
IYDI QURBON - qurbon hayiti
IYMANMAS - iymanmaydi, hazar qilmaydi
IYMO - imo, ishora
IZN - ruxsat, ijozat
IZORASI - uyning yer bilan tokcha orasidagi qismi
IZZAT - azizlik, qadr-qimmat
ISHBAY - bajargan ishiga qarab haq to‘lash
ISHKOL - qiyinchilik, mushkullik
ISHQ PECHON - pechakgul
ISHRAT PAYMONALARI - xursandchilik qadahlari
ISHTIBOH - shak-shubha, gumon
ISHTI‘OL ETMOQ - shu‘lalanmoq, alangalamnoq
ISHVAGAR - ishva qiluvchi

J j

JABIN - manglay

JAFO - zulm, sitam

JAFOGUSTAR - jafo qiluvchi, jafokor

JAFOJO‘ - jafo qiluvchi

JAHD AYLAMAK - urinmoq, astoydil kirishmoq

JAHONAFRO‘Z - jahonni kuydiruvchi, yorituvchi

JAHONSO‘Z - jahonni kuydiruvchi; quyosh

JALDU - mukofot

JALODAT - ulug‘lik, bahodirlik

JAMRIY - past tabaqa vakili

JARAS - qo‘ng‘iroq, karvon tuyasidagi qo‘ng‘iroq

JARIMA - gunoh

JASTA - sakragan, irg‘ib chiqqan

JAVHAR - 1. Asl, mohiyat. 2. Qimmatbaho tosh

JAVLIK - yoppasiga

JAVOBI XARGO‘SH BERIB - quyonning rasmini chizib

JAVR - jabr, azob

JAVRILDI - aylandi

JAVSHON - sovut

JAYNADI - yashnadi

JAYXUN - Amudaryoning qadimgi nomi

JAZBA - jalb etish

JAZIRA - orol

JAZM - aniq

JAZOYIL - nayza

JASH - feruza rangli tosh, osmon rangi

JELAK - ayollarning yenglari bir-biriga chatilgan yopinchig‘

JIBA - urush kiyimi, sovut

JILVAGOH - jilva (nur) joyi, yakirab ko‘rinish o‘rni;
 ko‘rinish joyi
JINOHI TAYR - qanotli parranda
JISMI SO‘ZON - o‘rtanayotgan vujud
JIVOR - yon, atrof
JIZIQ - kuydirilgan quyruq, jizza
JOBIR - jabr qiluvchi
JOBIRU ROHZAN - Jobir yo‘lto‘sar
JODU - sehr
JOH - mansab, amal, martaba
JOH AHLI - mansab, amal egalari; ma‘rifatsiz kishilar
JOHIN - mansab, martaba
JOLA – 1. Do‘l. 2. Shudring, shabnam. 3. Ko‘z yoshi
JOM - qadah, may piyolasi
JOMI JAM - afsonaviy podshoh Jamshid ixtiro qilgan jom,
 ichidagi mayi
JOMI JAMOLI SOQIY - soqiy jamolining jomi, ya‘ni piri
 komil yoki ma‘shuqa yuzini
 ko‘rib, shavqidan mast bo‘lmoq
JOMIUL ULUM - barcha ilmlar egasi
JON QUSHI - ko‘ngil
JONIB - tomon
JONIBIG‘A - tomon, taraf, jihat
JONIBTIN - tarafdin
JONSO‘Z - jon o‘rtovchi, azob beruvchi
JOV I - ovoza, ta‘rif
JOV II - yov
JOVIDONA - abadiy, doimiy, mangu
JOZIB - tortuvchi; jozibali
JOZIM - jazm qiluvchi
JOG‘A - joyga
JUD - in‘om, ehson; qo‘li ochiqlik, saxiylik

JUMHUR - respublika, jamoa birlashmasi
JUNG - katta kema
JUNUN - aqldan ozganlik, savdoyilik
JUNUN DAFI - telbalikni daf etish
JUR'A - qultum
JUR'AT - botinish
JURI - maslahatchilar kengashi
JUSTUJO'Y - qidirish
JUU - ochlik; ishtaha
JUVARIPOYA - jo'xorizor
JUVOZI KOG'OZ - juvoz yordamida tayyorlangan qog'oz
JUZ - bo'lak, qism, fasl, daftar (qo'lyozma kitoblarda)
JUZDON - papka
JO'MLADI - jamladi
JO'N - daryo nomi
JO'NPUR - daryo nomi
JO'Y - ariq, anhor, oqar suv
JO'SH I - qaynash; g'ulg'ula, g'avg'o
JO'SH II - yonmoq; chanqamoq

K k

KABIK - kaklik
KABUTAR - kaptar
KAF - kaft
KAFI POY - oyoq kafti, tagi
KAFOLAT - kafillik, ishonch xati
KAJ - teskari
KAJDUM - chayon
KAJNIHOD - yomon xulqli, yomon tabiatli
KAJRAFTOR - makkor, egri yo'lga yuruvchi
KAJRAV - teskari yuruvchi

KALISO - xristianlar ibodatxonasi, cherkov
KALKULATSIYA - bajarilgan ishning o‘lchovini hisoblash
KALOM - so‘z
KALORIYA - lotincha issiqlik so‘zidan. Quvvat ma’nosida keladi
KALVAK - landavur, go‘l
KAMAND - arqon; tuzoq, sirtmoq
KAMERDINERLAR - uy xizmatchisi
KAMIN - pana joy, xilvat joy (pistirma)
KAMINGAH - pana, pistirma
KAMZAROFAT - yoqimli bo‘lmagan
KANORA - chet, chekka
KARAM - saxiylik, mehr-shafqat
KARIH - jirkanch
KARIMUTTARAFAYN - ikki taraflama ulug‘
KARK - karkidon
KAS - kishi, shaxs, kimsa
KASB RO‘ZI - har kungi ish, hunar; mashg‘ulot
KASIR - mo‘l-ko‘l; barcha
KASRAT - mo‘llik
KAVKAB - yulduz; ko‘z yoshi
KAVKABISTON - tiniq, yulduzlari charaqlab turgan osmon
KAVOKIB - yulduzlar
KAVSAR - jannat bulog‘i
KAYBUR - keng enlik kamon o‘qi
KASHFI ASRORI NIHON - yashirin sirni ochish
KASHMIR - Shimoliy Hindistondagi voha va shahar
KASHSHOF - kashf qiluvchi
KEJIB - kechib
KELBATLI - kelishgan, qomatli, bichimli
KENT - shahar
KERILDI - yoyildi, yozildi

KERINSKA POSHSHO - Rossiyada 1917 yilning fevralidan oktabr oyiga qadar hukm surgan muvaqqat (vaqtinchalik) hukumat boshlig'i

KERISH - yoy ipi

KECHIN - kech

KECHKISIN - kechqurun, kechga tomon

KECHTI - o'ldi

KIBR - o'zini hammadan yuqori his etish, manmanlik

KILK - qamish qalam

KIMYO - yonish ilmi, misning olov ta'sirida oltinga aylanishi

KIN I - adovat, dushmanlik

KIN II - kuch

KINAKASH - kek saqlovchi, dushmanlik qiluvchi , o'ch oluvchi

KINAVAR - kinchi, adovatkori, kekchi

KINPARDOZ - adovat qiluvchi

KINXOH - kek saqlovchi, qasoschi

KIRDOR - qilg'iliq, ish

KIPT - kift, yelka

KIROMI - aziz

KIROMIY QADR - azizlik, hurmatga sazovorlik

KIROVKA - sovut ichidan kiyiladigan metall nimcha

KISVAT - kiyim, ust-bosh

KITIBA - devor, darvoza, eshik va qabrtoshlariga o'yib yozish san'ati

KIYNA - adovat

KIYNAXOH - alamzadalik, o'ch olish istagi

KIZ - kiygiz

KIZB - yolg'on

KISH - olmaxon
KISHTIBON - kemachi
KISHVAR - mamlakat, o'lka
KOH - somon
KOJ - shapaloq
KOKIL - soch o'rimi
SANGIN - toshdan qurilgan
KOKULI QULLOB - gajak soch, kokil
KOLA - mato
KOLLEJ - o'rta maxsus o'quv yurti
KOM - tanglay; og'iz; maqsad, orzu
KOMGOR - baxtiyor, murodga yetgan
KOMILI - mukammal biluvchi ustod
KOMRON - o'z maqsadiga erishgan; hukmdor
KOMSORG - sho'rolar davridagi yoshlar tashkilotining
kichik yetakchisi ko'zda tutilgan
KONSENUS - tortishuvchi masala bo'yicha kelishish
KONTOR - idora
KOR - ta'sir
KOR OZMO - ish ko'rgan, tajribali
KORRUPSIYA - shaxsiy boyish uchun bo'lgan xatti-
harakat
KOTIB - ro'yxat tuzish, qo'lyozmalarni ko'chirish bilan
shug'ullangan shaxs, mirza
KOV-KOV ETTI - kovladi, o'ydi
KOX - yuksak bino, qasr, saroy
KOZIB - yolg'onchi
KOSH - koshki, qani edi
KUDURAT - g'am
KUFFOR - kofirlar
KUHULAT - o'rta yasharlik
KULAH - bosh kiyim

KULBAYI XAMMOR - may do‘koni, may sotiladigan
do‘kon (uy)

KULIKLAMOQ - jonivorlarning oyoqlarini chalmashtirib
bog‘lash

KULLA - cho‘qqi, tog‘ cho‘qqisi

KULLI YAVMIN BATAR - kundan kun battar

KULLIYOT - biror narsaning yig‘indishi, to‘plam

KULOLA - jingalak soch

KUNASH - quyosh

KUND - o‘tmas

KUNDA PIX - to‘nkaday qo‘pol

KUNGUR - panjara, dandana

KUNJ I - burchak; sayyoralar qo‘nadigan manzil

KUNJ II - but

KURSKOM - kurs boshlig‘i ma‘nosida

KURUH - to‘rt ming gazlik uzunlik o‘lchovi; 2 km
chamasida

KUTVOL - qal‘a boshlig‘i, komendant

KUSHOD - ochmoq

KUSHTGIR - kurashchi

KUSHTI - kurash

KO‘DAZ - asra, avayla

KO‘HAK SUYI - hozirgi Zarafshon

KO‘HI DARD - dard tog‘i

KO‘HKAN - tog‘ qazuvchi, Farhodning laqabi

KO‘HSOR - tog‘li joylar

KO‘K I - ildiz, tomir; asos

KO‘K II - moviy, zangori; osmon

KO‘K TOQI - ko‘k gumbazi

KO‘LOK - to‘lqin; bo‘ron

KO‘MOCH - cho‘ponlarning kulga ko‘mib pishiriladigan
noni

KO'NGIL OROMI - ko'ngil xohishi, huzuri, ishtiyoqi
KO'NI - to'g'ri, rost, haqqoniy
KO'KRAMAK - na'ra tortmoq
KO'RAGONIY - so'zma-so'z ma'nosi kuyov degani
KO'RDIMAN - men ko'rdim
KO'RKABOY - go'zal
KO'TAH - kalta, qisqa
KO'TAHLIK - qisqalik, ko'p o'rinda kamtarlik ma'nosida keladi
KO'CH - urug', zot
KO'CHAK-U BUZRUK - kichig-u katta
KO'SHISH - jahd qilish, intilish

L I

LAFZ - so'z
LAHIM - yerosti yo'li
LAHLI - idish, ko'pincha qadah ma'nosida keladi
LAHN - ovoz, ashula; sayrash
LAHV - o'yin-kulgu, befoyda ish
LAHZA - on
LAIM - past (gado)
LA'L - qip-qizil tosh; ba'zan istiora tarzida yorning labini anglatib keladi
LAVAND - dangasa, yalqov
LAVH - yoyiq narsa, taxta; yozuv taxtasi
LAVOYI - joy nomi
LAXTE - parcha
LAXTI XORA - qattiq tosh bo'lagi
LIQO - yuz, chehra
LISON - til

LITSENZIYA - chetga mol chiqarish yoki keltirish uchun
ruxsatnoma

LIVO - bayroq

LIVOYI ISHTIHOR - shuhrat bayrog'i

LO - yo'q

LOBA - 1. Yolvorish, so'rash; tilyog'lamachilik; 2. Firib

LOJARAM - noiloj

LO'K - yuk tashiydigan tuya

LOLABOR - lola yog'diruvchi, qizartiruvchi

LOLAKOR - lola ekuvchi; qon yosh sochuvchi

LOLAVOR - loladay qizil

LOMAKON - makonsiz; ma'naviy olam

LOG'AR - oriq

LUG'ATNAVISLIK - lug'at tuzish ishi

LU'LU - marvarid, gavhar; majozan jilvalanuvchi oppoq tish

LUTF - muloyimlik, rahmdillik, yaxshi muomala, marhamat

LUT - LOYAMUT - yetarli ovqat

M m

MABHUT - hayratlangan

MA'DAN - kon

MADDOH - madh etuvchi, olqishlovchi

MADFAN - go'r, qabr

MADFUN - ko'milgan, dafn qilingan

MADHUSH - behush

MADORIS - madrasalar

MADRUS - bekitish, yopish

MA'DUM - mavjud emas, yo'q, yo'q bo'lgan

MAFAR - panoh, boshpana

MAFHUM - 1. Tushuncha; 2. Ma'no, mazmun

MAFOSIL - bo'g'in - bod (revmatizm) kasalligi

MAFQUDUL-ASAR - asari, izi yo‘qolgan

MAFQUF BO‘LMAYIN - to‘xtatmayin

MAGAS - chivin, pashsha

MAGISTRATURA - bakalavrdan so‘ng chuqurlashtirilgan
oliy ma‘lumot berish tizimi

MAGOQ - o‘rnak, namuna; mash‘al

MAHBUB - sevimli kishi, yor

MAHD - beshik

MAHFIL - joy, manzil; to‘planish

MAHI TOBON - porlab turgan oy

MAHJABIN - oy peshona, peshonasi chiroyli, go‘zal

MAHJUR - hajrda qolgan, ayriliqda qolgan

MAHKAMA - hukm qiluvchi, hukm chiqaruvchi idora, sud

MAHKAMAYI SHAR‘ - shariat mahkamasi, ya‘ni
qozixona

MAHKUMI - bir hokimning hukmi ostidagi (kishi)lari

MAHL - muhlat, fursat

MAHLULDEK - eritilgan

MAHMIL - 1. Tuya va boshqa ulov ustiga o‘rnatilgan, odam
o‘tiradigan; 2. Kajavadagi yuk

MAHMIZ - etikning orqa tomoniga o‘rnatilgan temir halqa

MAHMUD ABDUL BOQIY (1526-1600) - usmonli shoir,
«Sumbul qasidasi» muallifi

MAHOFIL - majlislar, yig‘inlar

MAHPAYKAR - oy suratli, oyday go‘zal

MAHRAM - yaqin do‘st; sirdosh, ishonchli kishi

MAHRO‘ - oy yuzli (go‘zal)

MAHTOB - oydin

MA‘HUD - 1. Mashhur; 2. Odatdagi; qadimgi

MAHV - yo‘qolish, bitish

MAHVASH - jamoli oyga o‘xshash, oydek go‘zal, oyjamol

MAHVASHQA - oyday go‘zal

MAHZ - xolis; yolg'iz
MAHZI HAQIQAT - faqat to'g'ri gap
MAHZUN - g'amgin
MAJLIS OROY - bazm bezovchi
MAJNUNI GUMRAH - yo'lini yo'qotgan jinni
MAJRUH - jarohatli
MAJUN - turli gilyohlardan tayyorlanadigan ichimlik
MAJZUB - aqldan ozgan, devona, jinni
MAKNUN - yashirilgan, maxfiy
MAKR - hiyla, firib
MALAK - farishta
MALAKUT - podshohlik
MALLOH - kemachi
MALO - to'la, to'lalik; jamoat, xalq, el
MALOHAT GANJI - go'zallik xazinasini
MALOMAT - ta'na, dashnom
MALOYIK XO'YLUQ - farishta axloqli
MA'LUF - ulfat
MAL'UN - la'nati, la'natlangan
MA'MAN - joy
MAMAR - o'tish joyi, yo'l
MAMDUH - maqtalgan
MAMLU - to'lgan, to'la
MAMOLIK - mamlakatlar, yurtlar
MA'MURA - mamlakat, obod shahar, obodonchilik
MAN - kim, kimiki
MANGU - abadiy, boqiy
MANI I - meni
MANI II - mustahkam qal'a
MANJANAQ - palaxmon (devor buzish uchun tosh otadigan qurilma)

MANKUB - baxtsiz, azobda qolgan, qiyinchiliklarga
yo‘liqqan, xarob
MANOFI’ - manfaatlar, foydalar
MANOL - mulk, xazina, uy-joy
MANOQIB - sifatlar, fazilatlar, go‘zal xislatlar
MANOZIL - manzillar, maskan
MANQUL - naql etilgan, aytilgan, birovdan ko‘chirilgan
MANQUSH - naqshlangan, bezalgan
MANSUBA - tadbir, chora
MA’NUS - odatlangan
MANZURI - ko‘zlagani, ma’qul topgani
MANSHUR - yoyilgan, tarqatilgan; yorliq, farmon
MAONI - ma’nolar, mazmunlar, siyratlar
MAQOBIR - qabrlar
MAQOLAT - So‘z, nutq
MAQOM I - 1. Rutba, daraja; 2. Turar joy
MAQOM II - to‘xtash
MAQOSID - maqsadlar, niyatlar, muddaolar
MAQRUN - yaqin; yondashgan
MAQSUD - qasd qilingan, niyat qilingan narsa; maqsad,
istak, murod, orzu
MARAZ - kasallik
MARBUT - aloqali, bog‘li, taalluqli
MARDUD - rad etilgan, haydalgan, quvilgan
MARDUM I - ko‘z qorachig‘i
MARDUM II - odam, inson
MARDUMI SAHROYI - qishloq odami
MARG - o‘lim
MA’RIY - rioya, amal
MARKAB - ulov
MARKETING - mahsulotni sotish choralari majmuyi
MARKUZ - mustahkam

MAROHIL - manzillar, masofalar
MAROM - biror ish yoki faoliyatning me'yor
MARQAD - qabr, go'r
MA'RUF - ma'lum, mashhur
MARG'UB - sevimli, yoqimli, ma'qul
MARG'ZOR - o'tloq
MASDAR - 1. Manba, sodir bo'lish; 2. Grammatikaga oid atama, harakat nomi
MASIH - silab tiriltiruvchi; Iso payg'ambarning laqabi
MA'SIYAT - gunoh
MASJIDI MUQATTA' - parcha-parcha machit
MASKUN - kishilar yashab turgan joy, turarjoy
MASLUB - ajratib tashlangan
MASNAD I - 1. Suyanchiq; 2. Taxt, hukmdorlik o'rni
MASNAD II - martaba
MASOF - jang, janggoh
MASOKIN - miskinlar (ezilganlar)
MASOYIB - musibatlar
MASRUR - xursand
MASTI LO YAQIL - hushsiz mastlar
MAS'UD - saodatli, baxtli
MASXARABOZ KAL - qiyofasini o'zgartira oladigan Jaynoq ko'zda tutiladi
MATBAX - ovqat pishiradigan joy, oshxona
MATLA UI-ANVOR - Xusrav Dehlaviy «Xamsa»sining birinchi dostoni
MATOF - tavof (aylanib, ziyorat) etiladigan yer
MAV'ID - va'da
MAVLUD - tug'ilgan
MA'VO - makon
MAVOJIB - belgilangan (haq, maosh)
MAVOZI - mavzalar, joylar

MAVQUF - 1.To‘xtash; 2.Tegishli

MAVR - arab

MAVSUM - ismlangan, nomlangan

MAVZUN - vaznli

MAXDUMI A’ZAM - mashhur avliyo Abdulqodir G‘iloni
niyning unvoni

MAXINATSIYA - ko‘zbo‘yamachilik, firibgarlik

MAXLAS - xalos, qutulish

MAXLUT - xalaqit, aralash

MAXMUR - mast, sarxush

MAXUF - qo‘rqinchli, vahimali

MAXZAN - xazina

MAXZAN UI-ASROR - Nizomiy «Xamsa»sining birinchi
dostoni

MAY - sharob

MAYGUN - may rangli, qizil rangli

MAYI NOB - tiniq may

MAYKADA - mayxona

MAYL - xohish

MAYXORA - mayxo‘r

MAZALLAT - xorlik

MAZALLAT CHOHI - xo‘rlik (tubanlik) chuquri (qudug‘i)

MAZAMMAT - uyaltirish, kulgi qilish

MAZHAR - ko‘rinish

MAZKUR EDI - gapirilar edi

MAZMUM - yomon, nafratli

MAZORI SHOH - hozirgi Shohi Zinda

MAZRA’ - ekinzor

MAZRU’ - ziroat, ya’ni ekin

MAZRUF - idish ichidagi narsa

MAG‘RIB - G‘arb

MASHHUR - shuhratli

MASHOM - burun, dimog‘
MASHOQLAR - yig‘ib oladilar, xirmon qiladilar
MASHRIQ - Sharq
MASH‘UF - 1.Aqlsiz, devona; 2.Berilish; maftun, shod
MASHVARAT - kengash, maslahat
MASHSHOQ - sozanda
MEDITATIV NAZM - hissiyot jilvalari aks etgan she‘riyat
MEHNAT - azob, mashaqqat
MEHR I - muhabbat
MEHR II - oftob, quyosh
MEHRI ANVAR - eng porloq nur
MEHRI MUNIR - yorituvchi quyosh
MEHRI OLAMOROY - olamni yorituvchi quyosh
MEHRI XOVAR - Sharq quyoshi
MEHROMIZ - quyoshdek
ME‘MORI SAN‘AT - go‘zal binolar qurish san‘ati
MENEJER- yuqori malakali yollangan boshqaruvchi
MENG - xol
MIDOD - siyoh
MIHAN - mehnatlar
MIJMAR - cho‘g‘don
MIJOZ - xulq, tabiat
MILOD - tug‘ilish, tug‘ilgan kun
MILOYAMAT - muloyimlik, uyg‘unlik, muvofiqlik
MIOD - vaqt, payt
MIRISHKOR - o‘z ishining ustasi
MIR‘OT - 1. Oyna, ko‘zgu; 2. Soflik, tozalik; 3. Ko‘ngil
MIRG‘AZAB - mahbus va bandilarni jazolaydigan
MISKIN - 1. Kambag‘al, bechorahol; 2. Mungli, hazin
MISMOR - mix, qoziq
MISQOL - qadimiy og‘irlik o‘lchov birligi, 4,5 gramm atrofida bo‘ladi

MISTAR - chizg'ich, lineyka

MITRA - quyosh xudosining ismi, kuch-qudrat ramzidir
("Avesto"da)

MIZ - taxta, stol

MIZBON - bu so'z asli forsiy "miz" - stol, xontaxta so'zi va shaxsni ifodalovchi "-bon" qo'shimchasidan yasalgan bo'lib, u mehmon uchun tuzatilgan dasturxon sohibini anglatadi

MIG'FAR - jangda kiyiladigan bosh kiyimi, dubulg'a

MO - suv

MOADO - ...dan boshqa

MOBAYN - o'rta, oraliq

MODAR - ona

MOH - oy

MOHI DILXOH - ko'ngil istagan oy; ma'shuqa

MOHI RAJAB - rajab oyi

MOHI TOBON - porlab turgan oy

MOHIR - usta, tajribali

MOHI SHAST - baliq qarmog'i; **mohi** - baliq;
shast - qarmoq

MOHONA - oylik

MOHTOB - oy yoritib turgan, oydin

MOLIK - hukmdor, shoh

MOLOMOL - to'la, limmo-lim

MOLOYA'NI - qiymatsiz narsa

MONE' - to'siq, qarshilik

MORPECH XIYORA - tosh ustunga o'ralgan ilon tasviri

MOSIVO - hech vaqosiz, yo'qsil

MOUMANLIK - 1. Manmanik; 2. Muqarrar, gumonsiz

MOYAYI PAYVAND - farzand

MUAASSIR - ta'sirlangan

MUABBAD - abadiy

MUAKKAL - vakil etilgan, biror ish topshirilgan kishi
MUALLIF - avtor, ixtiro yoki kitob egasi
MUANBAR - xushbo'y, anbarli
MUANNAS - xotin jinsi
MUARRO - 1. Yalong'och, bo'sh, xoli; 2. Pok, ozod
MUATTAL - bekor, behuda, chetga chiqarilgan
MUBADDAL - almashingan, o'zgartirilgan
MUBHAM - noaniq
MUBKIY - yig'latuvchi
MUDAVVAR - aylana, yumaloq
MUDBIR - baxtsiz
MUDDAIY - da'vogar, da'vo qiluvchi, raqib
MUDOVAMAT - davom ettirish, uzluksiz ishlash
MUFARRIH - shodlik, xursandchilik keltiruvchi
MUFASSAR - tafsir, sharh
MUFID - foydali
MUFLIS - qashshoq
MUFTAXIR - faxrlanuvchi, quvonuvchi
MUHAQQAQ - to'g'rilik
MUHARRAM - 1. Qamariy yil hisobida birinchi oyning arabcha nomi; 2. Ma'n qilingan, ruxsat etilmagan
MUHIB - sevuvchi, do'st tutuvchi
MUHLIK - halok qiluvchi
MUHOFAZA - 1. Saqlash, qo'riqlash, himoya qilish; 2. Esda saqlash qobiliyati, xotira
MUHRDOR - davlat hujjatlarini rasmiylashtiruvchi amaldor
MUHSIN - ezgu niyatli, ezgu ishlar qiluvchi
MUHTASHAM - boy, hashamatli
MUJDA - xabar, darak
MUJDAI IQBOL - xursandchilik xabari
MUJGON - kiprik, kipriklar

MUJIB - bir ish va holning yuzaga kelishiga sabab bo‘luvchi, sababchi

MUJOVIR - makkada yoki biror mozorda turg‘un bo‘luvchi

MUKARRAM - hurmatli, obro‘li

MUKARRAMA (MUKARRAM) - karamli, karam egasi; buyuklik, himmat egasi

MUKARRAR - takror

MULAM - rangli, nishonalik

MULAMMA - rang-barang; bezalgan, naqshinkor

MULAVVAN - ranglangan, rangli, rang-barang

MULK - mamlakat

MULOTAFAT - iltifot

MULTAMAS - iltimos, so‘rov, so‘ralgan

MUNAQQASH - naqsh bilan bezatilgan, naqshdor

MUNFAIL - xijolat

MUNGLASHMOQ - mungli ovoz chiqarmoq, mungli yig‘lamoq, dardlashmoq

MUNIS - do‘st, ulfat, hamdam

MUNKIR - inkor etuvchi

MUNOJOT - yalinish, yolvorish

MUNQASIM - qismlarga ajratuvchi, bo‘luvchi, taqsimlovchi

MUNQATI’ - ajratilgan, kesilgan, uzilgan

MUNQOD - bo‘yin eguvchi, bo‘ysunuvchi, itoat etuvchi

MUNTAHI - oxiriga yetuvchi

MUNTAQIL - o‘tuvchi, ko‘chuvchi

MUNTAXAB - tanlangan, saralangan

MUNTASHIR - yoyilgan, tarqalgan

MUNZAL - indirilgan, yuqoridan tushirilgan

MUNZAVIY - chetlashish, ibodat qilish

MUNSHIY - kotib

56

MUSO - yahudiy payg'ambarlardan biri, xudo bilan so'zlashgani uchun uni «**kalimulloh**» ham deb ataydilar

MUSOFAR - safarga chiqqan, sayohatchi

MUSOHIB - yaqin kishi

MUSTAFID - bahramand, foyda oluvchi

MUSTAHIQ - munosib, loyiq; duchor

MUSTA'JIL - shoshuvchi

MUSTAJOB DA'VA - duosi qabul bo'ladigan

MUSTA'MALDUR - amaldadir

MUSTAMI' BO'LMOQ - quloq solmoq, eshitmoq

MUSTAVLI I - zabt etuvchi

MUSTAVLI II - yoyilgan

MUSTAG'ROQ - g'arq bo'lgan, cho'mgan

MUTAASSIR - ta'sirlanmoq, ko'ngliga oluvchan

MUTAHARRIK - harakatlanuvchi, qimirlab turadigan

MU'TAKIF - ibodat uchun xilvatga kirib olgan

MUTAVAJJIH BO'LMOQ - yuzlanmoq, yo'l olmoq

MUTAVVAL - uzun

MUTAZARIR - zararlangan, zarar ko'rgan

MUTE - itoat etuvchi

MU'TOD - o'zgargan

MUTRIB - cholg'uchi, qo'shiqchi

MUTTAKO - suyanchiq, suyanadigan narsa

MUVAHHISH - mudhish

MUVAJJAH - ma'qul, yoqimli, yaxshi

MUVOSO - yaxshilik; murosa qilish

MUXBIRI SODIQ - sodiq xabarchi

MUXTALIF - turli-tuman

MUXTALIFMAZHAB - xilma-xil aqidaga mansub

MUXTASAR - ixcham, kichik

MUZAFFAR - g'olib

MUZAHHAB - zarhal qilingan
MUZAYYAN - bezangan
MUZDI - ish haqi; to'lov
MU'ZIN - muazzin, azon aytuvchi
MUZMAR - pinhon, yashirin
MUZTARIB - iztirobli, beqaror
MUG' I - otashparast; mayfurush
MUG' II - mazda dinining ruhoniysi, peshvosi
MUG'BACHA - may tashuvchi bola; ma'shuqa
MUG'LAQ - tushunib bo'lmaydigan
MUG'TANAM - o'lja; g'animat
MUSHARRAF - sharaflı, sharaflash
MUSHAVVASH - tashvishli, besaramjon, ko'ngli parishon
MUSHAXXIS - ijrochi, aktyor
MUSHFIQ - shafqatli, mehribon
MUSHKBEZ - yoqimli mushk hidini sochuvchi
MUSHKIN - mushk hidli; mushk rangli; qora soch
MUSHKIN TANOB - mushkli (isli) arqon
MUSHTARIY - oluvchi, xaridor
MUSHTI XOKAM - bir siqim tuproqman
MO'BAD - otashparastlar boshlig'i, obid
MO'JIB - sabab
MO'JIZA - yangilik, hayratli ish, voqea
MO'R - chumoli
MO'RCHA - Samarqand va Buxoroda chumoli
MO'TOD - odat
MO'Y - tuk, soch tolasi
MO'YA - yig'i

N n

NABARD - urush, jang
NABOTOT - o'simliklar

NADIM - xizmatkor
NAFIR - nola, faryod
NAFRIN - nafrat, la'nat, haqorat
NAFT - qora moy, neft
NAFY - inkor etish
NAHANG - ulkan yirtqich baliq, akula
NAHIB - qo'rqinch
NAHR - ariq
NAHRI AZIM - katta daryo
NAHV - sintaksis
NAJJOR - duradgor, imorat yasovchi usta
NAKKAT - xushbo'y hid
NA'L I - tobut
NA'L II - poyabzal ostiga qoqiladigan temir taqa
NAMGIN - namli, yoshli
NAMUDOR - ko'rinadigan, ko'rinib turgan
NANG-U NOM - or-nomus
NARGIS - oq rangli gul, ko'zga o'xshashligi uchun ko'proq
ko'z nazarda tutiladi
NARMODA - erkak-ayolliги aralash, xunasa
NARXAR - hangi, erkak eshak
NARYA SANHA - mifologik qahramon nomi, Mitraning
yordamchisi
NAS - farmon; "nun" bilan "sod" harflari qosh bilan ko'zga
ishora qiladi
NASAB - nasl, urug'
NASAQ - tartib, intizom, qoida
NASIM - shabada, mayin (yoqimli) shamol
NASTARON - gul turi
NATIB - ko'rinish, paydo bo'lish
NAV - yangi
NAVARD - yuruvchi, kezuvchi

NAVBAR - yangi yetilgan meva, yangi o'sayotgan o'simlik
NAVDARAXT - novdaday, yosh daraxtday tik qomatli
NAVHA - tovush chiqarib yig'lash, mungli yig'i, nola
NAVJAVON - yosh bola, yigitcha
NAVJUVON - yosh
NAVOHIY - atrof, tevarak, chegara
NAVOLA - in'om, ehson; taom, luqma
NAVOZISH - yaxshilik qilish, siylash, marhamat, mehribonchilik, erkalash
NAVQASLANMOQ - kasallanmoq
NAVXAT - miyig'ida kulgan
NAVXOSTA - go'zal qomatli, yosh yigit
NAXL - daraxt, ko'chat
NAXVAT - kibr-u g'urur; xudbinlik
NAYISTON - qamishzor
NAZIRI - tengi
NAZM - she'r
NAZOHAT - tozalik, soflik
NAZZORA - qarash, nazar tashlash, ko'z solish; tomosha
NAG'MA - kuy
NA'SH - tobut
NEKXOH - niyati yaxshi, ezgulik istovchi
NENG - narsa, mol, mulk
NE TONG - ajab emas, taajjublanarli emas, qiziq emas
NETTO - mahsulotninig og'irligi, asl bahosi
NEV - pahlavon, botir
NIFOQ - nizo, ikkiyuzlamachilik, kelishmovchilik
NIGAHBONI - qarovchi, qo'riqllovchi
NIGIN - uzuk
NIGOHDOR - nazorat qiluvchi
NIGUN - egilgan, bukilgan
NIHOD - tuzilish; vujud

NIHON - yashirin, pinhon
NILUFARVOR - nilufardek
NISBATI - munosabati, aloqasi
NISOR - sochish; chochqi
NIYOZ - yolvorish, o‘tinish, umid
NIZOR - bo‘sh, nozik, oriq, ozg‘in
NISH - zaharli jonivorlarning chaqish a‘zosi
NISHAST QILIB - qaror topib, maqom tutib
NISHEB - pastlik
NISHOT - shodlik
NISHOTABZOY - xursandlik paydo qiluvchi
NISHOTAFZO - xursandlik, xush kayfiyat, rohat paydo qiluvchi
NOB - toza, tiniq, sof
NOBIY (Yusuf Nobiy) (1640-1712) - usmonli shoirlardan
NODIRA - noyob, qimmatli
NOF - foydali, nafli
NOFA - mushk
NOFARJOM - oxiri yaxshi tugamagan, natijasiz
NOGOH - birdan, to‘satdan
NOHAMVOR - notekis
NOKOM - istagiga yetolmagan; nochor, baxtsiz
NOMAVZUN - kelishmagan
NOMULOYIM - yoqimsiz
NOPADID - ko‘rinmas, maxfiy; tayinsiz
NOR I - erkak tuya
NOR II - olov; badandagi qizg‘ish dog‘
NORI FIROQ - ayriliq azobi
NORI SAQAR - do‘zax olovi
NOSUFTA - aybsiz, nuqsonsiz; butun
NOSUR - bitmaydigan yara

NOTAVON - kuchsiz, bo'sh; zaif, epsiz, shudsiz; toqatsiz, kasal, betob

NOTIQA - nutq so'zlovchi

NOVAK - o'q. Yorning qarashiga ishora. Uning har bir kiprigi qiyos etiladi

NOVAKANDOZ - o'q otuvchi, mergan

NOVAKI MUJGON - kiprik o'qi

NOZILI - ayon bo'lish; bajo qilmoq

NOZIR - nazorat qiluvchi, qarovchi, ko'z soluvchi

NOCHIZ - arzimas

NUFUR - nafrat

NUHUFTA - yashirin

NUKAT - "nukta"ning ko'pligi, nozik va hikmatli so'zlar

NUKTA - chuqur (nozik) ma'noli so'z

NUKTA QILMA - ta'riflama, gapirma

NUKTASANJ - ma'nolarni nozik biluvchi

NUKTASARO - go'zal va ma'noli so'zlovchi

NUKTAYI DAQIQ - nozik so'z. Chiroyli so'z, ma'noli so'z

NUMIZMAT - qadimgi tangalarni tekshiruvchi mutaxassis

NUQL - gazak (zakuska)

NUQUD - naqd

NUQUDI - kuchi, yordami

NUR - ilohiy yorug'lik, haqiqat nuri

NURATO - hozirgi Nurotada o'tgan avliyo

NUSRAT - zafar, g'alaba

NO'SH I - ichmoq

NO'SH II - totli, chuchuk

NO'SHI LAB - lab shirinligi

NO'SHO-NO'SH - sipqoruvchi, ichuvchi

O o

OB - suv

OBI AZOB - azob suvi. Nuh davridagi to‘fon ko‘zda tutiladi

OBI BAQO - hayot suvi, adabiy tiriklik suvi

OBI KAVSAR - kavsar hovuzining suvi

OBILA - po‘rsildoq, qavariq

OBIR - yeluvchi, yengil o‘tuvchi

ODAMPUR - joy nomi

ODOSH - tamom

OFIS - idora, korxona, firma egallagan joy

OFIYAT - sog‘lik, salomatlik

OFOQ - ufqlar, dunyo, yer yuzi

OHANG - qasd, qiliq, niyat

OHI SARD - sovuq oh, sovuq nafas

OJ - 1. Fil tishi; 2. Oq, ravshan, yorug‘

OKULYAR - durbinning ko‘z tomondagi linzasi

OL - qizil

OLACHIQ - chayla, kapa

OLAMFURUZ - olamni porlatuvchi

OLAMOROY - olamni bezatadigan

OLAT - asbob

OLIMI BOAMAL - ilmiga amal qiladigan olim

OM - omma, xalq

OMI (OMIY) - savodsiz, avom

OMODA - tayyor

OMOJ - maqsad

OMUZ - o‘rganuvchi, biluvchi

OQCHA - pul

OQITTI - oqizdi

ORASTA - tartibli

ORAZ - yuz, chehra

ORIF - ma'rifat sohibi, Ollohn tanigan kishi, komil inson

ORIZ - paydo bo'lgan, voqe bo'lgan

ORIZA - kasallik

OS - juni oq va yumshoq bir hayvon va uning terisidan
ishlangan po'stin

OSAF - Sulaymon payg'ambarning dono vaziri

OSIB - ziyon

OSIY - 1. Bo'ysunmaydigan, itoat qilmaydigan;
2. Gunohkor

OSIYB - zarar, ziyon, ofat

OSIYO SANG - tegirmon toshi

OSIG' - foyda

OSMONPAYMOY - osmon baravar, balandga intiladigan

OSOR - belgilar, asarlar

OSUDA - tinch, xotirjam

OTAR - bir cho'pon-cho'liq tomonidan boqilishi, bir
qo'raga qamalishi mumkin bo'lgan miqdordagi
qo'ylar to'dasi

OTASHDAM - otash nafasidan o't tutashuvchi

OTASHGOH - o'choq, tandir, o'txona

OTASHI NAMRUD - fir'avn Namrud Ibrohim payg'am-
barni kuydirish uchun yoqqan ulkan
o't

OTASHI SO'ZON - yonib turgan, yolqinli olov

OTASHOLUD - yoniq, dardli, otashin

OTASH PORA - olov parchasi

OTQU - pokiza

OVLOQ - ov qilinadigan joy

OVOQ - avaxta, maxsus qamoq

OVUCH - hovuch, kaft, changal

OXIR UL-AMR - nihoyat, oqibatda

OYILMOQ - ayrilmoq

OYIN - rasm, odat, qiliq, ravish; tarz, tartib, usul; marosim
OYO - so‘roq va taajjubni anglatuvchi ko‘makchi so‘z: yoki,
balki, ehtimol kabi ma’nolarda qo‘llanadi
OYOQ ILDI - to‘xtadi
OY QURSI - to‘lin oy
OZIM ETSAM - yuborsam
OZMOYISH - sinash, imtihon
OZURDA - ozor chekkan, ranjigan
OG‘LAB - yig‘lab
OG‘OCHLAR - daraxtlar, (mevali daraxtlar)
OG‘OZ - boshlanish, kirishish, ibtido
OG‘U - zahar
OSHALOL - podachilarning ish haqi o‘rniga oladigan
yeguliklari, oshhalol
OSHIYON - in, uya
OSHLIG‘I VOFIR - g‘allasi ko‘p
OSHUB - g‘avg‘o, to‘polon
OSHUFTA - tarqoq; maftun, shaydo
OSHUFTAHOL - parishonhol
OSHYON - qavat
OSHYONLIQ - qavatlik

P p

PADIDOR - paydo bo‘lgan, ko‘ringan
PAHR - kunning to‘rtidan biri
PAJMURDA - ezilgan
PALANG - yo‘lbars
PAND- nasihat, undash
PANJ GANJ - besh xazina. Nizomiyning «Xamsa»si ko‘zda
tutiladi
PANOH - himoya, muhofaza

PARAND - ipakdan to‘qilgan yupqa kiyimlik
PARASTOR - 1. Topinuvchi; 2. Xizmatkor; 3. Sevuvchi
PARDADOR - soqchi
PARDASI - nomusi
PAREMIOGRAFIYA - barqaror birikmalar lug‘atini tuzish
muammolarini o‘rganuvchi bo‘lim
PAREMIOLOGIYA - barqaror birikmalarni o‘rganuvchi
tilshunoslik bo‘limi
PARGOLA - parcha-parcha, bo‘lak; titilgan, yumdalangan
PARGOR I - pargar, sirkul
PARGOR II - yetti qat osmon
PARISHON - tarqoq, sochilgan, yoyilgan; yakson etilgan,
umidsizlantirilgan
PARRON - uchuvchi
PARTAV - yog‘du, nur, shu‘la
PARTAV FIKAN - nur, shu‘la taratuvchi
PARTOB - uloqtirmoq, tashlamoq
PARXOSH - jang
PARCHAM - o‘rilgan soch, zulf, kokil
PATENT - xususiy shaxsga berilgan hujjat
PAYCHI - aksioner
PAYDAR-PAY - birin-ketin, ketma-ket, uzluksiz
PAYK - xabarchi
PAYKAR - haykal, jussa
PAYKON - kamon o‘qining uchi, o‘q uchidagi metall
boshqoq, tikon; kiprik
PAYMON - ahd, va‘da
PAYMONA - may piyolasi, qadah
PAYOM - xabar, darak
PAYRAV - ergashuvchi
PAYVAST (PAYVASTA) - bog‘langan, ulangan, tutashgan
PAYG‘OM - xabar, darak

PASHKOL - yomg'ir fasli
PASHMINA - jun matosidan qilingan kiyim
PEROYA - ziynat, bezak
PECH - o'ram, to'lg'am; qing'ir-qiyshiq
PECH AYLAMOQ - to'lg'anmoq
PECH-U TOB - to'lg'anish, iztirob
PECH-U XAM - o'ralgan, buralgan, chuvalgan (zulfga tegishli)
PESHA - hunar, kasb, odat
PESH-U PAS - old-orqa. Tevarak-atrof ma'nosida
PILLA - palla, vaqt
PIRI MUG'ON - mayxonachi
PIROHAN - ko'ylak
PIR-U JUVON - keksa-yu yosh
PIYOLA HARIFLARI - qadah, ulfatchilik do'stlari
POBASTA - oyog'i bog'li, tutqun
POLIGLOT - bir nechta tilda so'zlashuvchi
PONSOT - askarboshi, qo'rboshi
POPISA - po'pisa, yolg'ondan qo'rqitish
PORSIY - forsiy
PORSO - taqvodor kishi
POS - hurmatini qilmoq, sadoqat
POY - oyoq
POYA - oyoq; joy, martaba
POYBASTA - giriftor
POYBO'SI - so'zma-so'z: oyoqdan bo'sa olish, majozan: xushomad, ta'zim ma'nolarida ishlatiladi
POYDOR - barqaror, doimiy
POYU - oyoq
POSHIKASTA - ojiz, notavon
POSHINA - qichamoq, niqtamoq
PREZENTATSIYA - biror narsani ko'rsatish, taqdim etish

PRISTAN - kemalar to'xtash joyi
PRIVATIZATSIYA - mol-mulkni xususiylashtirish
PUDRAT - biror ishni haq hisobiga batamom tugallash
 majburiyati
PURDIL - o'ziga ishongan, ko'ngli to'q
PURHOSIL - serhosil
PURKARDA - tajribali, ko'pni ko'rgan
PURKOR - tajribali, ko'pni ko'rgan, ishchan
PURMARDUM - odami ko'p
PURNAM - ko'zlari yoshga to'liq
PUROB - lim-lim tola yosh
PURTOB - yarqiroq
PURXAM - notekis
PURZAR - pulga to'la
PURSHAR - serjanjal, serg'avg'o
PUSHTA - tepalik, kichik tog'cha, ya'ni Ko'hak hozirgi
 Cho'ponota tog'i
PO'PAKLI - popukli
PO'YA - tez yurish; yugurish

Q q

QABAB - qamab
QABIH - jirkanch, yaramas
QABO - ko'ylak ustidan kiyiladigan yengil ust kiyimi
QABOYIL - qabilalar
QABZA - changal, dasta, tutam
QABZAI HUKMI - qo'l ostidagi, tasarrufidagi
QADOQ - qadimiy o'lchov birligi: 1 qadoq 400 g atrofida
 bo'lgan
QAHKASHON - galaktika, falak
QALAMZAN - kotib

QALANDAR - bu dunyoning barcha huzur-halovati-yu
aysh-ishratidan, orzu-havasidan voz
kechib, haqni izlab, kezib yunivchi so‘fiy
siyrat darveshlar

QALI - agar, basharti

QALLOBLIK - firibgarlik

QALLOSH - hech narsasi yo‘q, daydi

QALPOQ - do‘ppi

QAMAR - 1. Qamashtiradi; 2. Oy

QAMUQ - hamma

QARI - qarich

QARIB - yaqin

QARILAB - ulg‘aytirib, yoshiga yosh qo‘shib

QARIN - yaqin (kishi)

QARN - 30 yilni bildiradigan yil hisobi. Ba‘zan keng
ma’noda “**asr**” ma’nosini ham bildiradi

QAROBAT - yaqinlik

QAROL - xizmatchi, yugurdak

QAROMUG‘ - yovvoyi o‘simlik turlaridan biri

QAROQLARI - qorachug‘lari

QAROG‘ - ko‘z qorachig‘i

QARQARO O‘TAG‘ASI - podsholik jig‘asi

QARSOQ - tulkidan kichikroq yirtqich

QASABA - qishloq; aholi yashaydigan kichik joy

QASIDA - madhiya, marsiya

QASMISHIN - qasrda o‘tirish

QASRI RAFI - yuksak qasr

QASSOMI AZAL - taqdirni belgilovchi, taqsimlovchi

QAT - Kesish, uzish, kerish; 2. Yo‘l yurish

QAT’ EDUB - bosib o‘tib

QATIL - o‘ldirilgan, so‘yilgan

QAT'I SILAYI RAHM - qarindosh-urug'ning oldidan
o'tmasdan

QATRAYAM NOCHIZ - arzimas qatra

QAVI QUDRAT - kuchli, quvvatli

QAVIY - kuchli

QAVM-U XAYL - yaqinlar, atrofida-gilar

QAYD - sirtmoq, band, kishan

QAZO - o'lim

QAZOQ - erkin, bo'ysunmas, qochqin

QAZOYI YAZDONIY - Tangri buyurgani, Yaratgan
irodasi

QIBLA YONI - qiblaga yoni

QILQI - qilig'i

QIRG'ILACH - qaldirg'och

QIRMIZI MAXMAL - qizil baxmal

QIROQ - qirg'oq, chet

QISIN - qilsin

QIT'A - she'ring bir turi

QIT'A-QIT'A - parcha-parcha, bo'lak-bo'lak

QITMIR - quv, shum

QIY - qo'y qumalog'i

QIYL-U QOL - gap-so'z

QIYOM - tush

QIYOR - qirqish

QOBSAMOQ - o'rab olmoq, qo'rg'amoq

QODIR - kuduratli, kuchli

QOHIR - qahr-g'azab ko'rsatuvchi, qahrlangan

QOMUS - mukammal, to'liq (lug'at)

QONUN - maxsus musiqiy asbob

QOPUNGDA - eshigingda

QOQIM - terisi mayin, oq junli hayvon terisidan tikilgan
po'stin

QOQIM-U SINJOB KISH - silovsin, qunduz terisidan
po'stin

QORALAB - mo'ljallab, chamalab, yashirinib

QORUN - behisob boylik jamlagan xasis boy, xasisligidan
uni yer yutgan

QOSID - xabarchi, so'zlovchi

QOSIR - qusur, qisqa, kalta, kuchsiz, ojiz

QOTILISH - qo'shilish

QOTIMDO - yonimda

QOTING - olding, yoning

QOTMOQ - qorishtirmoq

QOYIM - teng, baravar

QOYIN - joy nomi

QOZ - g'oz

QUBUR - qabrlar, go'rlar

QUDUM - qadamning ko'pligi

QULLOB - qarmoq, ilmoq, changak

QULON - cho'l kiyigi; ovlanadigan bir xil hayvon, yovvoyi
eshak

QULOQ YOLQISHI - quloq qizishi

QULZUM - dengiz

QUMOSH - tovar, kiyim

QURB - yaqinlik, yaqin bolish

QURRATUL AYN - ko'zning oq-qorasi; ko'z ravshanligi,
ko'z qorachig'i

QURSOQ - qorin; nonxo'r ma'nosida

QURTULMOQ - qutulmoq

QURURG'AYIB - qurib

QUSAM IBN ABBOS - sahobalardan; Muhammad pay-
g'ambarning amakivachchasi

QUTBI TARIQAT - tariqat tayanchi

QUSH UYQUSI - kuzatgan bo‘lsangiz, qushlar charchaganida ko‘zlarini yumib ozginagina uxlab olishadi (insonlarda uyqusizlik tushuniladi)

QO‘PUB - turib

QO‘QIMOQ - ifloslanmoq, tartibsizlik

QO‘LDOSH - yordamchi

QO‘LNI HAMOYIL ETMOQ - quchmoq

QO‘MLADI - cho‘ktirdi

QO‘NOQ - mehmon

QO‘NOLG‘A - qo‘nish joyi, qo‘noq ma’nosida

QO‘PMOQ - ko‘tarilmoq, o‘rindan turmoq

QO‘PORMOQ - tiklamoq, solmoq

QO‘ZUTTI - qo‘zg‘atdi

QO‘SH - qadah

R r

RABOCHIIYGA KETISH - urush ortidagi ishlarga (mardikorlikka) olib ketish

RAFIQ - do‘st, og‘ayni, o‘rtoq

RAFTOR I - yurish

RAFTOR II - yuz

RAGI - tomir, qon tomiri

RAHIL - jo‘nash

RAHN - garov

RAHNAMOY - yo‘l boshlovchi

RAHRAV - 1.Yo‘l boshlovchi; 2. Yo‘lovchi, sayohatchi

RAHZAN - yo‘lto‘sar, qaroqchi

RAIYAT - xalq

RAIYATNAVOZ - xalqparvar, fuqaroparvar

RAM - cho‘chimoq, hurkmoq

RAMAQ - jon chiqardagi nafas, oxirgi nafas
RAMIDA - hurkkan, cho‘chigan, qo‘rqqan, hurkib qochgan
RAM QILMOQ - cho‘chib qochmoq
RAMZ - shartli belgi, ishora, simvol
RANBUR - o‘zgartmoq, molamoq
RANGI PANO - rangi o‘chgan, qonsiz
RANGIN - alvon, qizil; rangdor, tovlanib turadigan; go‘zal
RANJ - mashaqqat; ozor, alam; mehnat
RA’NO - 1. Atirgullilar oilasiga mansub ko‘p yillik o‘simlik va uning sariq yoki qizil xushbo‘y guli; 2. Go‘zal, barno
RANXA - Sirdaryoning «Avesto»dagi nomi
RAOYO - xalqlar
RAQAM QILMOQ - yozmoq, bitmoq
RAQOBAT - bellashuv, kurashuv
RASAD - observatoriya
RASAN - ip, chilvir, arqon
RAVNAQ - o‘shish, rivojlanish
RAVO - munosib
RAVON I - jon, ruh; tiriklik
RAVON II - yuruvchi, boruvchi, ketuvchi; oquvchi
RAVON ETTI - yubordi, jo‘natdi
RAVONIM - jonim
RAVZA - bog‘(jannat); mozor, ziyoratgoh
RAVZADEK - jannatdek
RAVZAYI RIZVON - jannat bog‘i
RAXNA - 1. Yoriq, darz; 2. Raxna solmoq - putur yetkazmoq, tagidan zil yetkazmoq
RAXSH - juda chopqir ot: olachipor, chiroyli ot
RAXT - uy asbob-anjomi, kiyim-kechak; yuk
RA’YI SAVOB - to‘g‘ri fikr, savobli mayl
RAYOHIN - rayhonlar

RAYON - lotincha «rayon» soʻzidan, «tuman» maʼnosini anglatadi

RAZIL - razolat

RAZM - olishuv, jang

RAZMGOH - urush, jang maydoni

RAZMOVAR - usta jangchi

RAZM-U KOʻSHISH - dushmanlik harakatida

RAZOLAT - razillik, pastkashlik, tubantik

RAXSH - juda chopqir ot: olachipor, chiroyli ot

REZUME - qisqa xulosa

RESH - yara, jarohat; hasrat, gʻamginlik

RESHA - ildiz, tomir

RIBO - pulni foizga qoʻyish

RIDO - ruhoniylar boʻyniga solib yuradigan oq roʻmol

RIFʼAT - yuksaklik, baland martaba

RIFQ - lutf

RIJO - umid, tilak

RIKOB - 1.Uzangi; 2.Farmon; 3.Band; 4.Shoh huzuri

RIND - mayxoʻr

RIND SARXAYLI - rindlar sardori

RIQOB - uzangi

RISH - soqol

RIYO - ikki yuzlamachilik

RIYO-VU KIZB AHLI - riyokor va yolgʻonchilar

RIYOZ - bogʻ

RIYOZAT - mashaqqat

RIZVON - bogʻ; jannat

RISHI XAR - eshak soqoli demakdir

RISHTA - 1. Ip, arqon; 2. aloqa, munosabat

RISHVA - pora

ROH I - yoʻl

ROH II - may

ROMI - otuvchi; harakatdagi otliq askar; nayzador, nayzali
ROQIM - xat yozuvchi, kotib
ROST - to‘g‘ri, to‘g‘rilash, tuzatish
ROSTNAVIS - haqiqatni yozadigan
ROY - fikr, o‘y, ra‘y
ROYGON - tekin, yo‘ldan topilgan
ROYIHA - yoqimli hid
ROZ - sir
ROZDOR - sirdosh
ROG‘IB - moyil
RUB‘I MASKUN - yerning to‘rtidan biri; yer yuzining inson yashaydigan obod maskani
RUD - ariq, daryo
RUH - inson ruhi (jismga qarama-qarshi qo‘yiluvchi ilohiy narsa bo‘lib, inson o‘lgach, u tanani tark etadi)
RUHAFZO - ruhni yayratuvchi, ko‘ngilni quvontiruvchi, jonbaxsh
RUHPARVAR - ruhlantiruvchi, parvarishlovchi; yoqimli
RUJU’ - 1. Qaytish; 2. Murojaat; 3. Yuklash
RUKU - bukilish; namozda ikki bukilib turish
RUST - mahkam, berkik
RUSTAXEZ - g‘avg‘o, to‘polon, qiyomat
RUSTOIY - qishloqi; majozan: nodon, ahmoq
RUSTOXEZ - g‘avg‘o, to‘polon; qiyomat
RUSULI MURSALIN - yangi shariat keltirgan payg‘ambarlar
RUTBA - martaba, daraja
RUX I - yuz, chehra
RUX II - shaxmat donasi
RUXSOR - yuz, chehra
RUXSORA - yuz
RUXSORI MOH - oy yuzli, yuzi oyday

RO‘YI JAHON - yer yuzi

RO‘YI ZARDIM - sarg‘aygan yuzim

RO‘Z-SHAB - kun-tun, erta-kech

RO‘Z - kun

RO‘ZGOR I - daraxtlarning har bir yashil bargi, shoir
nazarida bu turfa olamning varaqlaridir

RO‘ZGOR II - turmush, tirikchilik, kun kechirish

RO‘ZI - nasiba, tiriklik vositasi

RO‘Z-SHAB - kecha-kunduz

S s

SA‘B - qiyin, og‘ir

SABNOMA - so‘kib, tahqir qilib yozilgan xat

SABO I - sharqdan esadigan tong shamoli

SABO II - Sulaymon payg‘ambarning sevgilisi Bilqis
yashagan afsonaviy shahar nomi

SABOHI - ertalab

SABOQ - 1.Dars; 2.Ibrat bo‘lib xizmat qiladigan voqea,
hodisa

SABOVAT - yoshlik, navqironlik

SABT - mahkam turish; yozish, qayd etish

SABU - kuvacha, may idishi

SABUHIY - tong saharda ichiladigan may

SABUKBOR - yuki yengil, yengil, chaqqon

SABUKSAYRE - tezyurar

SABUR - chidamli, sabrli

SABZA RAYHONIY - rayhon hidli sabza

SABZALIQ - ko‘m-ko‘k, o‘tloq

SABZPO‘SH - yashil kiygan, yashilga burkangan

SABZ-U XURRAM - yashnaganlik

SAD - 1. To‘siq, devor, g‘ov; 2. Yuz (100)

SADAF - dengiz shilligʻi, marvarid qobigʻi
SADDAQ - rost
SADO - ovoz, tovush
SADOQ - oʻq-yoy xaltasi, oʻqdon
SAFHA - bet
SAFO - 1. Tozalik, musaffolik, soflik; 2. Huzur, gasht
SAFOIYA - soflik, pokizalik
SAFOL - idish
SAFSHIKAN - saflarni buzuvchi qahramon
SAHBO - qizil may
SAHFA-YU XOMA - qogʻoz va yozgʻich
SAHL - yengil, oson; oz
SAHOBA - Muhammad paygʻambar tarafdorlaridan
SAHV - xato, yanglish; unutish
SAHV UL -QALAM - qalamning xatosi
SAJDA - 1. Ibodatda bosh qoʻymoq; 2. Bosh egmoq, tiz choʻkmoq
SALLOH - qassob
SALOH - 1. Chora, yaxshilanish; 2. Toʻgʻri, maʼqul
SALOM OGʻASI - saroydagi qabul tartibini nazorat qiluvchi amaldor
SALON - bazmxona
SALOTIN - sultonlar
SALOYI OMA - ommaga ovoza, xalqqa targʻib
SALSABIL - jannat arigʻi, bulogʻi
SALTANAT - biron bir hukmdor qoʻl ostidagi mamlakat
SAMAND - saman ot, tezyurar va chiroyli ot
SAMAR - meva; foyda; natija
SAMARA - natija, oqibat; meva
SAMOVOT - samolar, osmonlar
SAMUM - haroratli issiq shamol, qattiq garmisel
SANAM - goʻzal

SAN'AT KUZATUR - san'atni ko'zlaydi, san'atbozlik qiladi

SANDAL - xush isli daraxt

SANDILACH - sa'va (qush)

SANDON - temir kunda

SANDUG'ACH - bulbul

SANGBAST - mustahkam

SANGINDIL - ko'ngli qattiq

SANGI XORA - qattiq tosh

SANGPUSHT - toshbaqa

SANGSORA - toshbo'ron qilingan

SANGTAROSHLIK - tosh yo'nishlik

SANKSIYA - qonun yoki shartnomani buzgan tomonga ko'riladigan chora, jarima

SANO - maqto'v, madh

SAQAR - do'zax

SAQF - shift, gumbaz; majoziy ma'noda osmon

SAQOQ - iyak

SAR - bosh

SARAFGANDA - bosh egdi, bo'ysundi

SARAFROZ - yuksak, hammadan ustun; ulug'vor; xursand, quvnoq; umrbod

SARATON - 1. O'n ikki burjning biri; 2. Shamsiya hisobida to'rtinchi oyning arabcha nomi (22 iyun-21 iyul); yoz faslining eng issiq pallas

SARBALAND - baland turish, ko'rinib turish

SARBON - 1. Karvonboshi, karvon. 2. Yo'lboshchi, rahnamo

SARD - sovuq, xunuk

SARDOBA - usti gumbaz shaklidagi bekitilgan sun'iy hovuz

SARF - morfologiya

SARFAROZ - baland, yuksak, hammadan ustun

SARGASHTALIK - boshi aylanganlirk, sargardonlik, hayronlik

SARHAD - chegara

SARI KO‘Y - ko‘cha boshi: ma’shuqa dargohiga yaqin joy

SARIR - taxt

SARJIN - yer o‘lchov birligi

SARKASH - o‘jar, bosh bermas, qaysar

SARKO‘B - bosh yanchuvchi, uruvchi

SARMAD - abadiy

SARMAST - mast, sarxush

SARMOYA - asosiy moya, manba, asos, boylik

SARNAVISHT - taqdir

SAROMAD - ilg‘or, usta

SAROMADI - oldingisi

SAROPO - boshdan-oyoq

SAROY I - mamlakatning qirol yashaydigan joyi, qasr

SAROY II - Saroy shahri, Oltin O‘rda

SARRISHTAI AYSH - maishat

SARROF - pul almashtiruvchi

SARSAR - kuchli va qattiq shamol

SAR-U SOMON - azizlik va xorlik ma’nosida

SARV - doim yashil rangda bo‘ladigan baland bo‘yli, tik daraxt (mumtoz adabiyotda yorning qaddi-qomati sarv daraxtiga qiyoslanadi)

SARVAQT - yo‘qlov, yo‘qlab kelish, ko‘rishga kelish

SARVI OZOD - baland qad .

SARVI SIHI - to‘g‘ri o‘sgan sarv

SARVINOZ - sarvqomat

SARV-U SANUBAR - chiroyli daraxtlar turi

SARZANISH - koyish, sazo berish; tanbeh; haqorat

SARSHOR - limmo-lim, boshdan oshib to‘kulguday

SARCHASHMAYI HAYVON - obi hayot bulogʻi
SAVDO AHLI - ishq ahli
SAVDODA - mojaroda, ishda
SAVIYA - shaxs, narsa yoki hodisaning taraqqiyot darajasi
SAVOBIT - turgʻun yulduzlar
SAVOD - qora
SAVOHIL - sohillar, qirgʻoqlar
SAVSAN - gulning bir turi, safsargul
SAVT - ovoz; ohang, kuy, maqom
SAXO - saxiylik
SAXOVAT - saxiylik
SAXT - mustahkam, juda
SAʻY - gʻayrat, harakat
SAYD - ov, shikor, ov qilish; oʻlja
SAYDI MUROD - murod ovi
SAYHA TORTISH - faryod chekish, chinqirish
SAYYOD - ovchi
SEB - olma
SEMIZKAND - boy shahar
SEPECH - uch oʻram
SERINMOQ - sabr qilmoq, oʻylamoq
SETOR - musiqa asbobi
SIBIR QILIB YUBORADI - Rossiya hukumati jazoga
mahkum odamlarni sovuq
Sibir oʻlkasiga surgun
qilardi
SIBO - yirtqich hayvonlar
SIDQ - toʻgʻrilik
SIDQ BILDI - chin bildi
SIDRA-U TUBI - ilohiy daraxt nomi
SIFLA - past, pastkash, xasis
SIFORISH - mehribonlik, hurmat

SIFOTI(N) - sifatlarini
SIHI - tik, baland
SIJANJAL - oyna, ko‘zgu
SILK - qator, saf
SILMASMU - silamasmu
SILOH - qurol-yarog‘
SILSILA - zanjir; tizma; tartib
SIMIYODUR - asossiz va mavhum «ilm»ning nomi
SIMOT - dasturxon
SINJOB - silovsin to‘n
SINKRETIK - aralash
SINLAMOQ - chamalamoq, tanimoq
SINON - nayza uchi, sanchiluvchi
SIPAHLAR - lashkar yubordi
SIPAND - isiriq, isiriq urug‘i
SIPEHR - osmon, osmon gumbazi; falak
SIPOH - askar, amaldor
SIRACH - kosiblar ishlatadigan yelim
SIRISHK - ko‘z yosh
SIRISHT - yaratilish
SIROYAT - ta’sir, ichiga o‘tish, yuqish
SIRPO‘SH - o‘zganing sirini ochmaslik
SITAM - zulm
SITAMDIYDA - azob chekkan
SITEZ - kek; zulm; urush
SIYM - kumush, kumushdan
SIYMBAR - oqbadan, go‘zal
SIYMINBADAN - kumushbadan
SIYM-U ZAR - kumush va oltin
SIYNA - ko‘krak
SIYNASO‘Z - siynani (yurakni) kuydiradigan, o‘rtaydigan
SIYOQ - bashara, aft

SIYRAT - xulq-atvor, odat, ichki olam

SOBIR - sabrli

SOBIT - mustahkam, og'ishmas

SOFIY - sof, toza, soflik, tiniqlik

SOHIBI JOHLAR - mansab, mulk, davlat egalari

SOHIBI RA'Y - aql-u tadbir egasi

SOHIBIY - uzum turi

SOHIBQIRON - baxtli yulduz egasi, saodatli shoh

SOHILI BAHR - dengiz sohili

SOHIR - sehrGAR

SOKIN - turuvchi

SOMI - eshituvchi

SONIY - ikkinchi

SONMOQ - bilmoq, hisoblamoq

SOQ - tana, jism

SOQIY - may quyuvchi, kosagul

SOR - qarchig'aylar turiga mansub yirtqich qush

SORBON - tuyachi, tuya yetaklovchi

SORI - sari, tomon, taraf

SOTIR - berkituvchi, yashiruvchi

SOVUQ SHAMOL YEMAGAN - shashti qaytmagan, og'ir
gap eshitmagan

SOYIM - ro'zador

SOYIR I - boshqa, o'zga

SOYIR II - sayr qiluvchi, sayyoh

SOG'AR - may, qadah

SOG'ARKASH - may ichuvchi

SOG'IN - qadah; sog'inmoq, o'ylamoq

SOCHI KAMAND - sochi arqon. Mumtoz adabiyotda
yorning ikki o'rim sochi dor,
sirtmoq ma'nosida qo'llangan

SU - suv

SUBH - tong payti
SUBHAYI SADDONA - yuztalik tasbih
SUBHI ALAST - erta tong
SUBHIDAM - tong
SUBH-U MASO - erta-kech
SUD - foyda, manfaat, naf
SUDMAND - foydali, nafli
SUDO - bosh og‘rig‘i
SUFT - teshik, teshik qilish
SUHAYL - yorug‘ yulduz nomi; yigitning ismi
SUKUN - tinch, osoyish
SUKUN-U MURUR - turish va yurish
SULAYMON - qadimgi yahudiy podsholaridan
SULTONI ORIFIN - oriflar sultoni
SUMALAK - qotgan muz
SUMANBAR - go‘zal, oqbadan, sevgili
SUMANBO‘ - suman hidli, xushbo‘y
SUMMA - so‘ng
SUN - daryo nomi
SUN’ - yaratilish
SUNBUL - xushbo‘y va gullari halqa-halqa giyoh.
Qizlarning sochiga nisbat beradilar
SUNBULA - 1. O‘n ikki burjning biri; 2. Quyosh yili
oltinchi oyining arabcha nomi (22- avgust-
21- sentabr)
SUNMOQ - cho‘zmoq; **ilik sundi** - qo‘l cho‘zdi
SUNNAT - yo‘l, ravish. Muhammad alayhissalomning yo‘li
va qilgan ishlari
SUQATOY - ochko‘z, nazari past
SUQSUR - ko‘lda yashaydigan qush
SUR - shodlik, bazm
SURALAY - patlari rang-barang qush turi

SUROHI - qadah

SUROHIY - shisha, may quyiladigan idish

SURUD - qo'shiq

SUST - bo'shatilgan, yechilgan, ochilgan

SUTUH - sathlar, tekisliklar

SUTUN - ustun

SUUBAT - dahshat, to'polon; qiyinchilik

SUVORI - otliq

SUXAN - so'z

SUXANVARLIK - so'zga ustalik, ijodkorlik, go'zal
so'zlilik

SUYURG'AB - mukofot

SUYURG'OL - podshoh tomonidan beriladigan imtiyozlar

SVEJIY (ruscha) - yangi, unutilmagan ma'nosida

SO'FIY - tasavvuf tariqati namoyandasi

SO'G - motam, aza, musibat, o'lim

SO'GVOR - qayg'uli, hazin

SO'K - tozalangan tariqdan qilingan ovqat

SO'NGAK - suyak

SO'QA - yer haydashda ishlatiladigan cho'yan tishli asbob

SO'YDILAR - yechdilar

SO'Y I - suv

SO'Y II - tomon

SO'ZON - kuygan, yongan

SO'Z-U GUDOZ - kuyib-yonish

SO'G'ISH - jang

T t

TAAB - mashaqqat, qiyinchilik

TAALLUQ - bog'langanlik

TAAMMUL - teran o'ylash, kamoli diqqat bilan fikrlash

TAASSUF - afsuslanish

TAB' - fe'l-atvor, tabiat; iste'dod

TABIB - shifokor

TA'BIYA - joy

TABLA - ot boylanadigan joy

TA'BPAZIR - ta'biga mos

TABQU I - xizmat

TABQU II - yoningda, vaslingda

TADORIK - iloj

TAFAHHUS AYLAMAK - tekshirmoq, surishtirmoq, teran
o'rganmoq

TAFARRUJ - sayr

TAFOVUL - yaxshilik foli, bashorati

TAFOVUT - farq

TAFOXUR - faxr, faxrlanish

TAFRIQA - ayirish, bo'lish; o'rtaga nizo tushishi

TAFSIR - sharh, izoh, tushuntirish

TAHAMMUL - sabr, bardosh, chidam

TAHARRUB - yaqinlashish

TAHARRUK - qimirlash, harakatlanish

TAHAVVUR - telbalik, o'ylamay ish tutishlik; botirlik,
jasorat

TAHAYYUR - hayratlanish

TAHIYYAY - 1. Salom, duo; 2. Tiriklik berish; 3. Hozirlash

TAHOSHI - chekinish, tortinish

TAHQIQ - biror narsaning haqiqatini izlash, tekshirib
ko'rish

TAHRIK - harakatga kelish, qo'zg'alish

TAJALLI - jilo, jilvalanish, yarqirash

TAJAMMUL - zeb-ziynat

TAJARRUDPESHA - aloqasizlik, chetlanish, hamma
narsadan kechish, yolg'izlik

TA'JIL - jadallik, tez, shoshilish

TAJNIS - shakldosh soʻzlardan foydalanish sanʼati
TAKALLUF - 1. Ortiq darajada hurmat va eʼtibor koʻrsatish, mulozamat; 2. Ziynat, pardoz
TAKALLUM - soʻzlash, gapirish
TAKBIR - allohni ulugʻlash
TAKOVAR - yoʻrgʻa ot
TAKYAGOH - suyanchiq
TAKYA QILGAN - suyangan
TALAB AYLADI - xohladi, ixtiyor etdi, bormoqchi boʻldi
TALAF - nobud boʻlish, halok boʻlish
TALʼAT - yuz, bet, koʻrinish, qiyofa, husn
TALIM I - baland
TALIM II - bir qancha
TALOTUM - poʻrtana (toʻpolon)
TALX - achchiq
TALXKOM - qaygʻuli, umidsiz
TAMALLUQ - yalinish, iltimos
TAMANNO - istak, xohish, orzu, niyat, tilak
TAMIZ - toza, ulugʻ, asl
TAMKIN - sabr, chidash
TAMUZ - yoz, saraton
TAMUGʻ - doʻzax, jahannam
TAMGʻA I - belgi, nishona, muhr
TAMGʻA II - qoʻshimcha daromat soligʻi
TANAFFUR - nafrat
TANAʼUM - rohat-farogʻatda yashash
TANAZZUL - orqaga qarab ketish, inqiroz, tushkunlik
TANBEH - koyish, ogohlantirish
TANG-TANG - tor-tor
TANOB - arqon; oʻlchov birligi
TANUMAND - kuchli
TAPONCHA - shapati, tarsaki

TAQI - tag'in, yana

TAQRIB - yaqin; taxmin

TAQRIR - aytish, bildirish, bayon etish

TAQRIZ - yozilgan asar, maqola va boshqalarga baho berish

TAQSIR - kamchilikni ko'rsatish; qusurli, kamchilikli

TAQVIYAT - quvvat, yordam

TAQVO - dindorlik, parhezkorlik; tasavvuf namoyandalari amalsiz taqvoni riyokorlik hisoblaydilar

TAQYA (TAKYA) - do'ppi, bosh kiyimi (shevada)

TAR - ho'l; yangi, toza

TARAB - xursandlik, shodlik

TARABNOK - xursand

TARABXONA - o'yin-kulgi uyi

TARAHHUM - rahm, marhamat

TARAQQOS BOYLAMOQ - uchadigan qushday bo'lmoq

TARHIN SOLUR - reja tuzmoq

TARIQAT - usul, mazhab; tasavvufda Haqqa yetishishning ikkinchi darajasi

TARJIH - ustunlik

TARONA - kuy, qo'shiq

TAROVAT - yangilik, tozalik

TARROR - o'g'ri, kissavur

TARXON - barcha soliq va jazolardan ozod qilingan kishi

TASARRUF - boshqarish; ega bo'lish, biror narsaga egalik qilish

TASKIN - joylashmoq, to'xtamoq

TASNIF - bunyodga kelmoq

TATIG' - totli

TAV' - mayl, xohish

TAVAHHUM - xayol, tasavvur

TAVAJJUH - yuzlanish, ko'rinish

TAVALLO - yolverish, yalinib so‘rash, iltijo
TAV’AMON - egizak
TAVAQQU - umid bilan qarash, iltimos
TAVAQQUF - to‘xtamoq, jim turmoq
TAVARRU - parhez qilish, tiyilish
TAVF - aylanish, yuzni surtish, ziyorat
TA’VIZ - tumor, duo yozilgan varaqa
TAVONO - kuchli, qudratli
TAVQ - halqa, shoda, bog‘
TAVR - tartib, odat, yo‘l, usul
TAVSAN - sho‘x, o‘ynoqi
TAVSANLIK - sho‘xlik, sarkashlik
TAXALLUF - ixtilof, nomuvofiqlik
TAXAYYUL - xayolga keltirish, xayol qilish
TA’XIR - achchiq, sho‘r; majozan azob-uqubat
TAXIR - oxirlandi, oxirda qoldi
TAXVIF - tahdid, qo‘rqitish
TAY AYLAB ARZ - yerni tez aylanib chiqish
TAY QILMOQ - o‘tkazmoq
TAYARON - uchish
TAYLOQ - bo‘taloq
TAYR - qush
TAZALLUM - zulmdan zorlanish, dod-fig‘on
TAZARRU - yolborish
TAZARV - tustovuq, qirg‘ovul
TAZKIRA - ijodkorlar va ayrim asarlaridan namuna
keltiriladigan to‘plam
TAZVIR - firib
TAZYIN I - bezahr
TAZYIN II - ziynatlash
TAG‘I (DAG‘I) - yana
TAG‘YIR – o‘zgarish, o‘zgartirish

TAG‘OFIL - beparvolik; g‘aflatda qolmoq
TASHKOL - shakllangan
TASHVIR - to‘lqin; falokat
TASHXIS I - aniqlay olish, diagnostika
TASHXIS II - shaxslantirish, jonlantirish san’ati
TEGRA - atrof, tevarak
TEGRU - ...gacha,... ga qadar
TEKIN I - evaziga haq to‘lanmaydigan narsa
TEKIN II - kabi, gacha
TEKMA - har qaysi, har biri
TENGIZ - dengiz
TERSAK yoki **TERSKAN** - tilga chiqadigan yara
TETRU - ro‘para, tik
TEVA - tuya
TIBBIYOT - meditsina
TIBOQ - misol
TI‘DOD - sanash, hisoblash
TIFL - go‘dak, yosh bola
TILIN OLMOQ - gapiga kirmoq
TILOGU - ehtirom qilish, bag‘ishlash
TILOVAT - Qur’onni qiroat bilan o‘qish
TILURG‘OY - tilaydi
TINGJIRAMOQ - yaltiramoq, ko‘zni olmoq
TIRIZ - to‘nning yelka qismi, jiyak
TIRMIZAK - yosh, g‘o‘r bola
TIYNAT - xulq, fe‘l
TIYRI BALO - baloning o‘qi
TIYRI G‘AMZA - g‘amza o‘qi
TOB - nur, jilo
TOBI - azobli, iztirob
TOBISTON - yoz fasli
TOBON - porloq, yorqin, tovlanadigan

TOBUG‘ - huzur
TOHIR - pok
TOJI MULK - mamlakat, boylik
TOLOR - shiypon
TONGLA - ertangi, kelgusi kun
TON - joy nomi
TONUG‘ - guvoh
TOPMASUNLAR DAST - qo‘llari yetmasin
TOR I - tola
TOR II - qisqa
TORI - qorong‘ilik, to‘satdan bo‘lish
TORI MO‘Y - soch tolasi
TORN - butkul, to‘liq, mukammal
TOROJ - o‘g‘irlik
TORTSA - o‘lchasa
TOUN - o‘lat, vabo
TOVUN - tegishli, qarashli, tobe
TOYIR - qush; uchuvchi
TOZA - yangi
TOSH - tashqari
TO CHAND-U TOKAY - qancha va qachongacha
TUBIY - jannat daraxti
TUFULIYAT - yoshlik, yoshlik payti
TUGAN - belgi, dog‘
TUHAF - tuhfalar, sovg‘alar
TU‘MA - luqma
TUMAN - o‘n ming
TUMANDA - tubanda, quyida
TUMLUG‘ - sovuq
TUMONOTI - tumanlari
TUMOQ - bo‘yinni ham berkitadigan telpak
TUND I - kuchli, o‘tkir

TUND II - tez, gʻazabli
TUND OʻLDI - kuchaydi, gʻazablandi, koʻtarildi
TUND-U TEZ - qattiq surʼat bilan
TUR - loyiq, tekis
TURBAT - tuproq, yer, ziyoratgoh, maqbara
TURFA - qiziq; turli-tuman
TURMUCHLAB - buklab
TURRA - zulf, kokil, oʻrilgan soch
TUTMON - tutmayman, aytmayman
TUYGʻUN - 1. Sezgir, farosatli; 2. Lochinning bir turi
TUZ I - toʻgʻri, rost
TUZ II - dala; chang, tuproq
TUZAQ - tuzoq, dom
TUZLUQ - tuzdon, tuz saqlanadigan idish
TUZUK - tuzilgan, nizom, tartib, yashash tarzi
TUZUN - ortiq, ziyoda, koʻp
TUGʻDI - tugʻildi
TUGʻRO - davlat ramzi, (gerb) nishona
TOʻ-BATOʻ - qat-qat
TOʻL - nam oʻtkazmaydigan saqichli qalin qora qogʻoz
TOʻMA - oziq, taom, luqma, bir osham ovqat
TOʻNAR - xiralashadi
TOʻPPI - doʻppi
TOʻQOCH - katta boʻgʻirsoq
TOʻS - daryo nomi
TOʻSQU - boshqa, ortiqcha
TOʻSH - taraf, tomon

U u

UBUR - oʻtish, yurib oʻtish
UDUGʻ - urugʻ

UFUN - sassiq; badbo'y hidli
UJB - manmanlik
UJMOH - jannat
UKUSH - ko'p
ULAS - yoqimli, o'ziga tortuvchi, xumor
ULUM - ilmlar
ULUQ - ulug', yoshi katta
ULUS - el, xalq
UMARO - amirlar, amaldorlar
UMMON - okean, dengiz
UMOCH - uvalangan xamirdan qilinadigan suyuq ovqat
UMQI - chuqurligi
UMRI JOVIDON - abadiy yashash, boqiy umr
UMRKOH - jon azobi
UN - ovoz
UNA - unga
UNS AYLAMOQ - do'stlashmoq
UQBO - oxirat
UQDA - bandilik, tutqun
UQOB - burgut
UR - yalang'och
URAMUNG - izing, makoning
URUJ - yuksalish
URYON - yalang'och, kiyimsiz
USMON - Muhammad payg'ambardan keyingi uchinchi xalifa (644 - 656)
USTIXON - suyak
USURSA - mast bo'lsa
UTMOQ - sayramoq
UTTILAR - yutdilar, oldilar
UYI - uxla
UYONIB - uyg'onib

UYOQMOQ - botmoq

UYUR - bur, och

UZ DILING TAALLUQDIN - dilingni dunyo aloqasidan uz, ya'ni dunyodan yuz o'gir

UZAMAY - uzoqlashmasdan

UZASINA - tepasiga, uzra

UZI - yetuk, kamchiliksiz

UZLIQ - mohirlik, ustalik

UZNU - uyg'onib

UZOR - yuz

UZURDUM - qidirmoq, izlamoq

UZV - a'zo, gavda bo'laklaridan biri (qo'l, oyoq kabi)

USH - shu, mana shu

USHSHOQ - oshiqlar

USHTURAK - chayqalgan

UCHAK - Xorazmda tom

UCHMAQ - jannat

V v

VADUD - g'oyat sevuvchi

VAHDAT - yakkalik, yagonalik

VAHDAT MAYI - birlik mayi, Olloh bilan birlashish timsoli

VAHM - qo'rquv

VA'ID - qo'rqitish, tahdid qilish

VAJH - sohasida, xususida

VALAD - farzand, bola

VALE - "valekin" so'zining qisqa shakli

VALIY - 1. Sodiq do'st; 2. Murabbiy; 3. Xudoning eng sevimli bandasi

VALLOHU A'LAM - olloh bilguvchidir

VALODAT - tugʻilish

VALOYAT - gʻamxoʻrlik

VAQF - madrasa-yu masjidlar uchun belgilab qoʻyilgan
mol-mulk

VARA - maʼn qilingan ishlardan chekinish, parhezkorlik

VARAM - shish

VARAQI LOLA - lola yaprogʻi

VARD - atirgul

VARZISH - mashq, koʻnikma, odat

VASAT - oʻrta, markaz

VASEʻ - keng, bepoyon

VASF - maqtov

VASF UL HOL - hol taʼrifi

VASILA - vosita, sabab, bahona

VASIQA - mol-mulk olingani haqida hujjat

VASOYIL - vasilalar, vositalar

VAXOMAT - qoʻrqinch, vahima, xavf

VAʼZ - soʻz, soʻzlash, nutq

VAZIR - ministr, oliy mansab

VAZN - 1. Ogʻirlik; 2. Sheʼr vazni

VERUB - berib

VIDO - xayrlashish, qaytish, dunyodan oʻtish

VISOL - aynan vasl, yetishish

VISPRAD - «Avesto» kitoblaridan biri, u namoz paytida
oʻqiladigan oyat va suralarni qamrab olgan

VIZA - oʻzga mamlakatlarga kirishga berilgan ruxsatnoma

VOFIR - moʻl-koʻl

VOIZ - vaʼz oʻquvchi

VOJUN - teskari

VOLID - ota

VOLIY - hokim, hukmdor, podshoh

VOQE - paydo boʻlish

VOQE BO‘LUBTUR - joylashgan, o‘rnashgan
VOQIF - xabardor
VORIS - meros egasi, merosxo‘r
VOSIL ETMOQ - visolga yetkizmoq
VOVAYLO - ey voh, afsus, ey attang
VOYA - hissa, bahra, nasiba; istak, tilak; ma’naviy oziq
VUHUSH - vahshiy hayvonlar
VUQU - voqe bo‘lish, yuz berish
VUQUF - voqif, xabardor
VUSLAT - yetishish; uylanish
VUSUQ - ishonch

X x

XADANG - o‘q
XALAF - keyinda keladigan, o‘rniga o‘tadigan; avlod, zurriyot
XALQAYLADI - yaratdi, vujudga keltirdi
XAM I - egri, pastga egilgan, quyi solingan
XAM II - o‘ralgan, bog‘langan
XAMSASANJ - «Xamsa»ni o‘lchovchi, «Xamsa» yozuvchi ma’nosida
XAMUSH - indamas, jim
XANDA - kulgu, tabassum
XANDON - kuluvchi, kulib turuvchi
XAR - eshak
XARAKIRI - yapon samuraylarining or-nomus uchun o‘z joniga qasd qilishi
XAROBOT - xarob yer; uzlat, go‘sha, joy (mayxona)
XAROBOTIY - darvesh
XAROSH - dard, alam, azob
XAROSH - yo‘nish, tirnash

XASM - dushman, raqib, muxolifat
XASSATPARVAR - xasisparvar
XAT I - maktub
XAT II - qizlar labi ustidagi tuk(mo'ylov)
XATBOSHI - abzas
XATIB - masjidida xutba o'quvchi
XATMETTI - tugatti, tamomladi
XATTI OMON - omonlik, ozodlik xati
XAY - ter
XAYL - guruh, jamoa, to'da, xalq
XAYLI FASOHAT - fasohat ahli
XAYLXONA - podshoh va a'yonlarning xotin, bola-
 chaqalari
XAYMA - chodir, o'tov
XAYRI SAXO - xayr-saxovat
XAYRULJAVOD - saxiyliklarning yaxshisi
XAZINA - pul va qimmatbaho narsalar saqlanadigan joy
XAZOYIN - xazinalar
XAZRO - yashil, ko'kimtir
XEZ SOLMOQ - tez ketmoq; sakramoq
XIJLAT - xijolatlik, uyalish
XIJRIY - musulmonlarning yil hisobi; xijrat - ko'chishdan
 olingan 622-yildan
XIL'AT - hashamatli kiyim
XILOF - qarshi, teskari, zid
XILQAT - 1. Yaratilish, bunyodga kelish; 2. Yaratilgan,
 bunyodga kelgan
XIRAD - aql, fikr; zehn, hush
XIRAD XOZINI - aql xazinachisi
XIRADMAND - oqil, dono, donishmand
XIRAT ASBOBI - oxirat uchun zarur amallar
XIRMAN - xirmon, uymoq

XIROM - chiroyli yurish, nozkarashma bilan qadam bosish
XIROMON - chiroyli yurish
XIRQA - shayx va darveshlarning maxsus ust kiyimi, janda
XISRAV - podshoh, hukmdor
XISSAT AHLI - xasislar, pastkashlar
XIZR - tiriklik suvini ichgan abadiy barhayot payg'ambar
XOB - tush, uyqu
XOBOLUD - uyqusiragan
XOJA - xo'jayin, sohib, ega; mulk egasi; janob
XO'JANDIY - xv asrda yashagan o'zbek shoiri
XOK - tuproq
XOKBO'SING - tuproqni o'pish. Tiz cho'kmoq, ta'zim qilmoq
XOKI POYI - oyoqlari ostining tuprog'i
XOKISTAR - kul
XOKROH - kamtar, xoksor
XOKRO'B - yer supuruvchi, xizmatkor
XOKSOR - past, tuban
XOLIQ - Yaratuvchi, Olloh
XOMA - qalam
XOMUSH - kamgaplik
XONAQOH - so'fiylarning ibodat uyi
XONAVODA - oila; sulola
XONGUSTAR - dasturxon yoyuvchi
XOR - tikan
XORMUZ - Axura Mazda
XORO - taroshlanmagan qattiq tosh
XORSIFAT - tikanga o'xshash
XOR-U XAS - cho'p, xas
XORUT - yerdagi ayolga oshiq bo'lgani uchun xudo g'azabiga uchragan farishta
XOS - alohida kishilar

XOSSA - biron narsaga tegishli, taalluqli; xususan, ayniqsa
XOSSAKI - maxsus, alohida, xos
XOVAR - Sharq, kunchiqish
XOYA - tuxum
XOSHOK - xashak, cho‘p
XUD I - albatta
XUD II - xuddi
XUD III - yoki, yoxud
XUDBIN - o‘zini yoki o‘z manfaatini hammadan yuqori
 qo‘yuvchi odam
XUDROY - o‘jar, qaysar, o‘zboshimcha
XUFFOSH - ko‘rshapalak
XUJASTA - qutlug‘, muborak; baxtli
XULD - abadiylik, doimiylik, jannat
XUMOR - mastlikning tarqalishi
XUMXONA - xumlar turadigan joy
XUN - qon
XUNBOR - qon yig‘lovchi
XUNBORA - ko‘zlaridan qon oquvchi
XUNFISHON - qon sochuvchi
XUNI DIL - yurak qoni
XUNKOR - xunxo‘r, qonxo‘r
XUNOBI ASHK - qonli ko‘z yoshi
XUNREZ - qonxo‘r, qon to‘kuvchi
XURDA - zarra, bo‘lak; oltin zarrasi
XURO‘SH - qichqirish, shovqin, g‘avg‘o
XURSHEDI RAXSHON - porloq quyosh
XURSHID - yoritib turuvchi narsa; quyosh, yorug‘lik,
 mash‘al
XUSRON - zarar, ziyon
XUTUR - ko‘ngilga olish, xotirga kelish
XUSHDIR - yaxshidir

XUSHDORLIQ - xursandchilik
XUSHGUVOR - shirin, lazzatli
XUSHGO‘Y - shirinso‘z
XUSHILHON - chiroyli kuylovchi
XUSHO - qanday yaxshi
XUSH-U XIRAD - aql-u hush
XUSHXULQ - yaxshi xulqli
XO‘B - yaxshi
XO‘B BO‘LDI - yaxshi bo‘ldi
XO‘BLAR - yaxshilar
XO‘BLIQ - go‘zallik, yaxshilik
XO‘DUK - xo‘tik
XO‘RUSH - yemak, ovqat
XO‘Y - odat
XO‘SHA - boshog

Y y

YABOB - xarob
YAKBORA - biryo‘la, birvarakayiga
YAKJIRMA QALQON - toshbaqaning yaxlit kosasi
YAKSAR - bir boshdan, butunlay
YAKSON - bir xil
YALINGUQ - kishi, inson
YALVIN - sehrli
YALG‘IL - oq yolli
YAMIN - ont, qasam, ishonch
YAMISH - meva
YAMON ANDISHALIQ - yomon fikrlilik, badniyatlik
YANGOQ - yanoq
YARILDI - ochildi
YARMOG‘ - pul

YAS - zarar
YASOQ - nizom, qoida
YAZDON - Xudo, Yaratgan
YAZIM - yoziladigan (yoyiladigan) narsalar: gilam, kiygiz
YAZNA - pochcha
YAG‘I - yov, dushman
YAG‘MO - talon-toraj, buzg‘unlik
YAG‘MOGAR - yalmog‘iz
YELKIN - musofir
YEMISHLAR - mevalar
YETI - yetti
YETIB - pishib - yetilib
YIG‘OCH - taxminan 1200 metr ga yaqin masofa
YITMOQ - bitmoq, yo‘qolmoq
YITILAR - ko‘rinmay ketdilar, yitdilar
YO - yoy, kamon
YOBI - cho‘bir, qirchang‘i
YOBON QUSH - yovvoyi qush
YODI - etti
YOLIN - 1. Otning yoli; 2. Yalindim; 3. Yolqin, olov
YOLQIT - zeriktirmoq, bezor qilmoq
YONA - yana
YONIB - qaytib, ketib
YONMOQ - qaytarmoq, qaytmoq
YOQTU - yorug‘
YORA - yara, jarohat
YORMOQ - pul, tanga, oltin
YORO - iloj; mador, quvvat
YORG‘U - 1. Yorish, maydalash, bo‘laklarga ajratish;
 2. Bahs, tortishuv
YOSIN - qur‘onning 36-surasi
YOSUMAN (jasmin) - gul turi

YOVA - behuda; aljirash
YOVAR - yordamchi, madadkor
YOVUQ - yaqin
YOVUSMOQ - yaqinlashmoq
YOVUTMON - yaqinlashtirmayman
YOVG‘ON - go‘sht va yog‘siz tayyorlanadigan ovqat
YOYOQ - yayov
YOZIQ - gunoh
YOZG‘IRMA - gunohkor qilma, ayblama
YOG‘IR BO‘LMOQ - yuk ostida yelkasi yag‘ir bo‘lishi, ezilishi, zada bo‘lishi
YOG‘IRN - yag‘rin, yelka
YOG‘IY - dushman
YOG‘LIG‘ - ro‘mol, belbog‘
YOSH - 1. Ko‘z yosh tomchilari; 2. Yil, umr bosqichlari; 3. Yosh bola
YOSHURUN - yashirin
YUB - yuvmoq, tozalamoq
YUD - ko‘tarmoq, chidamoq
YUH‘YIL IZOM - so‘ngaklar tirilishi, tirilish
YUKUNMOQ - 1. O‘tinib murojaat qilmoq, iltijo qilmoq, yolvormoq; 2. Ta‘zim qilmoq
YULO - yolqini, olovi
YULTEK - buloqdek, chashmadek
YULUG‘LA - bag‘ishlamoq, fido qilmoq
YUMIRTA - Xorazmda tuxum
YUMOQ ILIK JONDIN - jondan umidni uzish, qo‘lni yuvib qo‘ltiqqa urish
YUNDI - yuvindi
YURKANUR - qoplanmoq
YUSUF - payg‘ambarlardan (go‘zallik shu insonda jam bo‘gan)

YUZ PORA - yakson etilgan, parchalangan, bo‘laklangan
YUZ TOPISH - kirishish
YUZIDA - Jomiyning yuzida
YUZHASHIB - bezamoq
YO‘RISA - yaqinlashsa
YO‘QSUL - kambag‘al
YO‘RILMA - charchama, o‘tirma
YO‘RKASHIB - o‘ralib, o‘ralashib

Z z

ZABON - 1. Til; 2. Nutq
ZABONA - 1. Yolqin, alanga; 2. Yonmoq, alangalanmoq;
3. Til (a‘zo)
ZABONOVAR - gapdon, so‘zamol, so‘zga chechan
ZABTIG‘A - qo‘lga (olish)
ZABTU RABT - tartibni maxkam tutish va intizom
ZABUN - ojiz, notavon, bechora, kuchsiz; mag‘lub,
yengilgan
ZA‘F - kuchsizlik, holsizlik, kasallik
ZA‘FARONI - za‘faron tusli, sariq
ZAHR ARO NO‘SH - dengizning zaharday sho‘r suvi
o‘rtasidagi birdan bir ichimlik
(chuchuk suv)
ZAHRNO‘SH - har qanday achchiq gapni yutish
ZALIL - xor, tuban
ZALOLAL - adashish, yo‘ldan chiqish, gumrohlik
ZAMIMA - yomon, yaramas
ZAMIR - dil, ko‘ngil
ZAMZAM - Makkadagi buloq nomi
ZAMZAMA - xirgoyi, sekin kuylash
ZANAXDON - iyak

ZANGI - qora tanli, habash, negr

ZANGOR - zang, g‘ubor

ZANGOR(I) - och havorang, moviy

ZARBAFT - zardan to‘qilgan mato, zarbof, kimxob

ZARBZANLIQ - to‘p otuvchi (Bobur urushlarida to‘plardan keng foydalangan)

ZARD - sariq

ZARF - may (suyuqlik) quyiladigan idish

ZAR - oltin

ZARPO‘SHLIG‘ - oltin sochish

ZARQ - aldov, hiyla, makr, munofiqlik

ZARRA - moddalarning ko‘zga ko‘rinar-ko‘rinmas kichik mayda bo‘lagi

ZAVJA - rafiqa, qayliq

ZAVRAQ - qayiq

ZAVRAQCHA - qayiqcha

ZAXIRA - kelajak uchun g‘amlab qo‘yilgan narsa; tejalgan narsa

ZAXM - yara; ko‘ngil g‘ashligi

ZAYN - ziynat, bezak

ZEB - husn, chiroy

ZEBNOK - yasangan

ZERDAST - qo‘l ostida tutmoq, bo‘ysundirmoq

ZERI BOR - yuk ostida (qolmoq)

ZERI POY - oyoqosti

ZERO (KI) - chunki, negaki, sabab shuki

ZIH - maqtov, tahsin

ZIJ - astronomiya jadvali, yulduzlarning ko‘kdagi holati va yil davomidagi harakati aks etgan jadval

ZIKR - so‘zlash, tilga olish, bayon etish

ZIKRIYO, (ZAKARIYO) - payg‘ambarlardan biri, kofirlar zulmidan qochib daraxt ichiga

yashiringan, kofirlar daraxt
bilan birga uni arralaganlarida
ham xudoni tilidan qo'yma-
gan

ZIL - ich

ZIMN - ora, o'rta

ZINKIYIB - qaqqayib

ZIROAT - 1. Dehqonchilik; 2. Qishloq xo'jalik ekinlari

ZIYON - zarar; yomonlik

ZIYORAT - 1. Muqaddas hisoblangan joyga borib sig'inish;
2. Hurmat yuzasidan biror shaxsni borib
ko'rish

ZIG'A - bosh kiyimga taqiladigan ukpar va qimmatbaho
toshlar bilan bezatilgan ziynat buyumi

ZODA - avlod

ZOD-U BUDI - asli

ZOHID - tarki dunyo qilib, toat-ibodatga berilgan odam

ZOHIR - sirt, sirtqi tomon, sirtqi ko'rinish

ZOHIR ETMOQ - ma'lum qilmoq; bildirmoq

ZOHIR QILMOQ - ko'rsatmoq

ZOHIRDA - tashqi jihatdan

ZOL - kampir, qarigan xotin; makkor kampir; charx zoli -
majoziy ma'noda: osmon, falak

ZOLI HAZIN - g'amgin, qari kampir

ZOLI XIL'ATDO'Z - kiyim tikuvchi joriya kampir

ZOLI ZAR - oltin kampir

ZOLIM - shafqatsiz, jabr-zulm qiluvchi

ZOOVETTEXNIKUM - zooveterinariya (hayvonlar tabibi)
kolleji

ZOR - yuz, chehra

ZOYIFI - ziyoratchi, ziyorat qiluvchi

ZOYIL - so'nish; yo'qoladigan, yo'q bo'luvchi

ZOYIR - ziyoratchi

ZOG‘ - qarg‘a

ZOG‘ORA - makka unidan qilingan non

ZUAFO - zaiflar, kuchsizlar, zaifalar (ayollar)

ZUFUNUN - hunar, ilmlar egasi, ya‘ni Olloh

ZUHALVASH - Zuhalgaga o‘xshagan. Zuhali, ya‘ni Saturn sayyorasi yomonlik timsoli bo‘lgan. Jobirga nisbat beriladi

ZUHD - dunyodan voz kechish, taqvodorlik

ZUHRA - sayyora nomi

ZUHRAJABIN - tong (Zuhra) yulduzidek

ZUHUR - ko‘rinish

ZUHUR ETISH - ko‘rinish, namoyon bo‘lish

ZULF - ayollarning ikki chekkasidan tushib turadigan kokillari; umuman, ayollar sochi hijron timsoli

ZULMPESHA - zulmni odat qilmoq

ZUMRAI ROZ - ahli dillar, sirdoshlar

ZUNNOR - musulmon mamlakatlarida yashaydigan nasroniylar beliga bog‘lab yuradigan chilvir

ZURYA - zurriyod, avlod

O‘ o‘

O‘DAG‘A - yetakchi, sardor ma‘nosidagi “o‘t og‘a” so‘zining buzilgani

O‘KSUZ - baxtsiz

O‘KULMOQ - TO‘planmoq

O‘G - 1. Aql; 2. Maqta; 3. Ulug‘la

O‘KUSH - ko‘p

O‘LURMU - bo‘ladimi

O‘MGAN - ko‘krak, to‘sh

O‘MIROVLI - ko‘krakdor

O'TMAK - yemaklik, ovqat
O'LANG - o't- o'lan, giyoh
O'LANGAMAS - o'lganga emas
O'LDI KO'RMAK - ko'rmoqchi bo'ldi
O'LDI TALAF - nobud bo'ldi, talafot ko'rdi
O'LDUG'UM - bo'lganim
O'NGUR - to'nning etagi
O'PQON - yer ostidagi suvni tortib ketadigan bo'shliq
O'Q - kiprik, boshqoq - kiprikning uchi
O'TRU - qarshi, ro'para
O'TTASI - ertadan keyin, indin
O'TUN - tuban, pastkash
O'XIYUR - aytadilar, hisoblaydilar
O'YRULUB - aylanib
O'Z - jon, vujud
O'ZGA XUD BO'LDI - o'zgacha bo'lib qoldi
O'ZI - uzra, taraf
O'ZLAK - dunyo, olam
O'Z MAROMI - o'z yo'li, hiylasi
O'G'RAMOQ - yo'l olmoq, mo'ljallamoq
O'SHAG - yolg'on, bo'hton

G' g'

G'ALAT - sahiv, xato, yanglish
G'AMGUSOR - g'amni tarqatuvchi
G'AMIN - g'amgin
G'AMNOK - g'amgin
G'AMPARVARD - g'amga botgan, g'amboda
G'AMZA - ishva, ko'zni nozli suzish
G'AMZADA - g'amgin, qayg'uli
G'AMZUDO - qayg'uni ketkazuvchi

G'ANI - boy

G'ANIMAT - 1. Urushda yoki ovda qo'lga kiritilgan narsa, o'lja; 2. Qadriga yetish lozim bo'lgan kimsa yoki narsa

G'ANIY - boy

G'ARIB.I - 1. Hech kimi yo'q musofir; 2. Kambag'al, qashshoq, faqir

G'ARIB.II - g'aroyib, ajoyib

G'ARIB AMREDUR - ajablanarli ish

G'ARIQ - g'arq bo'lgan, botgan, cho'mgan

G'ARM - qizg'in

G'AVR - bir narsaning mohiyati; tub, qa'r, tag

G'AVVOS - suvga sho'ng'uvchi

G'AYIR - o'jar, teskari

G'AYR - o'zga, boshqa, begona, yot

G'AYRAT - rashk

G'AYRI - boshqa, o'zga

G'AYUR - jasur

G'AZOL - ohu, jayron

G'AZOLON - kiyiklar

G'INO - boylik

G'INOYI MUABBAD - ababiy boylik

G'IRRA - g'ulg'ula

G'ITALANMOQ - jonlanmoq

G'IZO - ovqat, oziq, yegulik

G'IZOL - ohu, yor ko'zlari ko'pincha ohu ko'zlariga o'xshatilgan

G'OFIL - bexabar

G'ORATGAR - talonchi, qaroqchi

G'OZA - qizil rangli elik

G'UBOR - g'ashlik, dog', chang

G'UBORI XOTIR - xotira (ko'ngil) g'ashligi

G'UL - dev

G'ULOMGARDISH - hovli darvozasi yonida qullar yashaydigan kulba

G'ULOM - qul

G'ULULA - chirmalgan, lo'nda qilib

G'ULG'U - judolik

G'ULG'UL - shovqin, suvning sharqirashi

G'URBAT - 1. G'am-g'ussa, kulfat; 2. Musofirlik

G'URNIQ - qulf, zanjir

G'UROB - qora qush

G'USL - cho'milish, poklanish

G'O'TA - suvga sho'ng'ib chiqish

G'O'TA URISH - suvga sho'ng'ish

SH sh

SHABGUN - tun rangida, qop-qora

SHABISTON - tungi yotoq, xona

SHABISTON HARIMI - xilvatxona (odamlar ko'zidan xoli joy)

SHABOB - yoshlik

SHAFIQ - shafqatli, marhamatli

SHAHBOZ - lochin

SHAHI KOMRON - baxtli shoh

SHAHNA - qo'riqchi, soqchi, posbon (kunduzgi)

SHAHNISHIN - maxsus o'rindiq; taxtsifat

SHAHRE - bir shahar

SHAHSUVOR - ot minishga mohir

SHAHVOR - yirik, a'lo

SHAJAR I - daraxt, og'och

SHAJAR II - o't-o'lanlar

SHAJARA - ma'lum bir urug' avlodlarining kelib chiqishini
izchillik bilan ko'rsatuvchi ro'yxat, silsila

SHAKARPOSUX - shirin javob

SHAM'I ANVAR - nur sochuvchi sham (to'g'rilikka ishora)

SHAMMA - salgina, biroz

SHAMOMA - xushbo'ylik

SHAMOYIL - ko'rinish

SHAMS - quyosh, oftob

SHAMSI ANVAR - nur sochuvchi quyosh

SHAMS-U QAMAR - quyosh-oy

SHAMSHIRZAN - shamshir uruvchi

SHAMSHOD - tik o'sadigan chiroyli daraxt

SHANG - sho'x, o'ynoqi

SHAR - shariat

SHAR'IY - diniy qoidaga tegishli

SHARAF UYI - Axura Mazdaning mangu makoni, jannat

SHARH - biror narsaning mazmuni, mohiyatini ochib
berish, izohlash

SHAR'I NABI - payg'ambar shariati

SHARIF - sharaflı

SHARM - uyat, hayo, ibo

SHAROB - kayf qiluvchi ichimliklarning umumiy nomi;
may

SHAROR - uchqun, alanga

SHARZA - dahshatli, haybatli

SHAVQ - zo'r havas, istak, kayf

SHAYOTIN - shaytonlar

SHAYX SAN'ON - badiiy asar qahramoni, xristian qiziga
oshiq bo'lib, din va iymondan kechgan

SHAYX-U SHOB - qari-yosh

SHAYXULISLOM - diniy ishlarni boshqaruchi yuqori
mansabdor; ruhoniylar boshlig'i

SHEFTA ZOL - telba, devona kampir
SHEVA - odat, ravish, tarz
SHIAG‘ - to‘polon
SHIFOIYA - sog‘ayish
SHIKAN - jingalak, siniqlik, bukuklik
SHIKANJ - bukilish, buralish
SHIKAST - siniq, sinish
SHIKASTA I - halqa-halqa, buramli
SHIKASTA II - majruh
SHIKOL - ot yo tuya oyog‘iga solinadigan band; tushov
SHIKOR - ov
SHIKOR ANDOZ - ov qiluvchi
SHIKVA - shikoyat, nolish
SHINOVAR - suvda suzuvchi
SHIRINKOMLIQ - shirinso‘zlik, xushmuomalalik
SHIRKAT - umumiylik
SHIRKATANDESH - sheriklik qiluvchi, sheriklikni fikr qiluvchi
SHITOB - tezlikda, chaqqon
SHITOBON - yuguruvchi, shoshiluvchi
SHIG‘OVUL - saroy marosimlarini boshqarib turadigan amaldor
SHOBIR - darak, shivir
SHODURVON - soyabon
SHOHI OZODA - tagi toza shoh, aslzoda shoh
SHOHID - go‘zal, chiroyli
SHOHLIG‘ MAZOR - Shohi Zinda maqbarasidagi azizlar ko‘zda tutilmoqda
SHOHVOR - shohona, katta
SHOKIR - shukr etguvchi
SHOM - Suriya
SHOMIYONA - tunashga mo‘ljallangan chodir

SHOYISTA - muvofiq, munosib, loyiq, maqbul, ma'qul
SHUARO - shoirlar
SHUBON - cho'pon, qo'ychivon
SHUGUFTA - ochilgan
SHUHRAVARD - bir dasta gul
SHUHUD - ko'z bilan ko'ra olish; mushohada qilish
SHUJO - shijoatli, dovyurak
SHU'LA UZOR - shu'lavor yuz, nurli, munavvar chehra,
porloq jamol
SHUMORA - hisob-kitob
SHURB - ichish, ichmoq
SHURU - kirishish, boshlash
SHUSTAGAR - yuvg'ich, murdasho'y
SHUSTU - yuvish
SHUVIY - emaklab
SHUYU - tarqalish
SHUYUX - qarilar, chollar
SHUG'ULI - kirishish, shug'ullanish
SHO'R - g'avg'o, to'polon; sho'r yer
SHO'RIDA - sho'rpesona, parishonhol, devona, savdoyi,
oshiq
SHO'RISH - 1. Azob-uqubat, kulfat; 2. Janjal, g'avg'o
SHO'XDIN - o'ynoqidan, go'zaldan (qizdan ma'nosida)

CH ch

CHAKMON - movutdan tikilgan to'n
CHALQAYRAMON - chalqancha
CHANDIKI - qanchalik
CHANT - dunyo
CHAPKON - tantanali marosimda kiyiladigan to'n

CHARGALAMOQ - oralab chiqmoq, saflanib, bu boshidan
u boshigacha kezib chiqmoq

CHARX - dunyo

CHARXFARSO - ko'kka ulangan, juda yuksak

CHARXI DUN - pastkash falak, yaramas dunyo

CHARXI MINU - zangori osmon

CHATAR - chimirmoq

CHAVATI NON - oshirilmagan xamirdan qilinadigan
yupqa non

CHAVGON - koptok surib o'ynaydigan uchi egri tayoqcha,
klyushka

CHAVRULDI - aylandi

CHASHMAYI HAYVON - tiriklik, hayot bulog'i

CHASHMAYI RAVON - oqar chashma

CHASHMI FATTON - fitna soluvchi ko'z

CHASHMI GIRYON - yig'lovchi (giryon), ko'z (chashm)

CHASHMI SO'ZAN - igna ko'zi

CHASHMI TAR - ko'zlari nam

CHEKILGAY - amalga oshirilgay, qilingay, olingay

CHEKTI - tortdi

CHENGNAMEQ - aniqlamoq

CHERIK - askar, qo'shin

CHILON - ruscha chlen so'zining buzilgani, a'zo ma'nosida

CHILVIR - ingichka pishiq arqon, arg'amchi

CHIMG'ON - o'tloq, sabzavor

CHIMLIG' AZIZLAR - Turkiston tomonlarda o'tgan
avliyolar

CHIN I - tugun

CHIN II - Xitoyning Sharq mamlakatlarida qabul qilingan
nomi

CHINGILIN - kelishgan, bejirim

CHINIY - chinnidan qilingan

CHIRKIN - chirk bosgan, iflos

CHIRMON - oʻralgan

CHIGʻAY - kambagʻal, bechora

CHOBUK - shoʻx, oʻynoqi goʻzal

CHOBUKSUVOR - chavandoz, sipohiy

CHOBUKXEZ - tez chopadigan, chaqqon

CHOH - quduq

CHOLOK - chaqqon, tetik; kelishgan

CHORDARA - toʻrt eshikli

CHOVING - ovozing

CHOVUSH - 1. Hudaychi; 2. Eshik ogʻasi; 3. Xizmatkor;
navkar

CHOGʻIR - may, ichkilik, sharob

CHOSHNI - maza, taʼm, totish, mazasini totib koʻrish,
bahra

CHUNOR - joy nomi (Hindistonda)

CHUN-U CHARO - behuda soʻz

CHUQZ - boyqush, boyoʻgʻli

CHUST - chaqqon, tez, mahkam

CHUGʻZ - boyqush

CHUCHUK - shirin

CHOʻLPON - yorugʻ tong yulduzi; Venera

CHOʻQ - koʻp

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Алишер Навоий асарлари тилининг изоҳли луғати. – Т.: “Фан”, I том, 1983, 1984, 1985 йиллар.
2. Алишер Навоий асарлари тилининг изоҳли луғати. – Т.: “Фан”, II том, 1983, 1984, 1985 йиллар.
3. Алишер Навоий асарлари тилининг изоҳли луғати. – Т.: “Фан”, III том, 1983, 1984, 1985 йиллар.
4. Алишер Навоий асарлари тилининг изоҳли луғати. – Т.: “Фан”, IV том, 1983, 1984, 1985 йиллар.
5. В. Раҳмонов, Ўзбек классик адабиёти асарлари учун қисқача луғат. – Т.: “Ўқитувчи”, 1983.
6. Berdak Yusuf, Mumtoz adabiy asarlar lug‘ati. – Т.: “Sharq” nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosh tahririyati, 2010.
7. O‘zbek tilining imlo lug‘ati. – Т.: “Akademnashr”, 2013
8. Ўзбек тилининг имло луғати. –Т.: “Академнашр”, 2013
9. Boqijon To‘xliyev, Dilfuza To‘xliyeva, Alisher Navoiy hayoti va ijodi (albom), Т.: “Bayoz” nashriyoti, 2013.

10. N. Mahkamov, I. Ermatov, Tilshunoslik terminlarining izohli lug‘ati. – T.: “Fan”, 2013

11. Sunnat Ahmedov, Begali Qosimov, Rahmon Qo‘chqorov, Shuhrat Rizayev, Adabiyot, Umumiy o‘rta ta‘lim maktablarining 5-sinfi uchun darslik, T.: “Sharq” nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosh tahririyati, 2007.

12. Sunnat Ahmedov, Rahmon Qo‘chqorov, Shuhrat Rizayev, Adabiyot, Umumiy o‘rta ta‘lim maktablarining 6-sinfi uchun darslik, qayta ishlangan 2-nashri, T.: “Ma‘naviyat”, 2009.

13. Qozoqboy Yo‘ldoshev, Begali Qosimov, Valijon Qodirov, Jalolbek Yo‘ldoshbekov, Adabiyot, Umumiy o‘rta ta‘lim maktablarining 7-sinfi uchun darslik, qayta ishlangan 2-nashri, T.: “Sharq” nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosh tahririyati, 2009.

14. Sultonmurod Olim, Sunnat Ahmedov, Rahmon Qo‘chqorov, Adabiyot, Umumiy o‘rta ta‘lim maktablarining 8-sinfi uchun darslik, qayta ishlangan 2-nashri, T.: G‘afur G‘ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2010.

15. Qozoqboy Yo‘ldoshev, Valijon Qodirov, Jalolbek Yo‘ldoshbekov, Adabiyot, Umumiy o‘rta ta‘lim maktab-

larining 9-sinfi uchun darslik, T.: “Yangiyo‘l Poligraph service”, 2006.

16. B.To‘xliyev, B.Abdurahmonova, Adabiyot, Akademik litseylarning birinchi bosqich o‘quvchilari uchun darslik(majmua), T.: Cho‘lpon nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2012.

17. B.To‘xliyev, R.Mirsamiqova, O.Ametova, Adabiyot, Akademik litseylarning ikkinchi bosqich o‘quvchilari uchun darslik(majmua), T.: Cho‘lpon nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2012.

18. B.To‘xliyev, Sh.Isayeva, T.Shermurodov, Adabiyot, Akademik litseylarning uchinchi bosqich o‘quvchilari uchun darslik(majmua), T.: Cho‘lpon nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2012.

MUNDARIJA

A	5
B	12
D	19
E	24
F	26
G	28
H	31
I	34
J	38
K	40
L	45
M	46
N	58
O	63
P	65

Q	68
R	72
S	76
T	84
U	91
V	93
X	95
Y	99
Z	102
O‘	105
G‘	106
SH	108
CH	111
FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR	114

IKROMJON HABIBJONOV

**ADABIYOT DARSLIKLARIDAGI
TUSHUNILISHI QIYIN
SO‘ZLAR LUG‘ATI**

Toshkent – «Fan va texnologiya» – 2014

Muharrir:	Sh.Kusherbayeva
Tex. muharrir:	M.Holmuhamedov
Musavvir:	B.Nasritdinov
Musahhih:	F.Ismoilova
Kompyuterda sahifalovchi:	N.Hasanova

**E-mail: tipografiyacent@mail.ru Tel: 245-57-63, 245-61-61.
Nashr.lits. AIN^o149, 14.08.09. Bosishga ruxsat etildi 02.01.2014.
Bichimi 60x84 ¹/₁₆. «Timez Uz» garniturası. Ofset bosma usulida bosildi.
Shartli bosma tabog‘i 6,75. Nashriyot bosma tabog‘i 7,5.
Tiraji 500. Buyurtma №1.**

**«Fan va texnologiyalar Markazining
bosmaxonasi» da chop etildi.
100066, Toshkent sh., Olmazor ko‘chasi, 171-uy.**